Ը ՏԱՐԻ 2133 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 17 ՄԵՀԵԿԱՆ 4383 — Հ. Տ. 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1891 — Ն. Տ. 7 ՄԱՐՏ 1891 — ՀԻՃՐ. 25 ՐԷՃԷՊ 1308 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՅԼ ԻՆՉ ՅՕԴՈՒԱԾ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նօրատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ եւ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ [illegible] 150
» [illegible] 80
» [illegible] 40
[illegible] 200
» [illegible] 100
[illegible] 56
» [illegible] 28
[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX JOURNAL

ԱԶԳ

ՊԱՅՄԱՆՔ «ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԳՐՈՅ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՔ

Լրագրոյս Վարչութիւնն որոշած է առաջիկայ Ապրիլ 1 է սկսեալ բաժանորդագինը զեղչել հետեւեալ կերպիւ.

Տարեկան	150	ղրշ.
Վեցամսեայ	75	»
Եռամսեայ	40	»

Գաւառաց համար թղթատարութեան ծախքն է 50 ղրուշ միօրինակ։

ՇԱԲԱԹՕՐԵԱՅ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

Յօգուտ ընթերցասիրութեան այս զեղչն ընելով հանդերձ, Լրագրոյս Վարչութիւնն որոշած է աւելի ճոխացնել թերթին պարունակութիւնն, և շաբաթ աւուր թերթը կրկին պարունակութեամբ հրատարակել, Ապրիլի սկիզբէն։ Այս յաւելուածական թերթ պիտի պարունակէ գրական, գիտական և տնտեսական օգտակար նիւթեր։

Շաբաթօրեայ կրկին թերթը պիտի վաճառի 40 փարայի։ Բաժանորդք բան մը չպիտի վճարեն այս բացառիկ թերթին համար։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ՏԱՌԵՐՆ

Որոշուած է նաեւ ի մօտոյ բոլորովին նորել «Արեւելք»ի տառերը, խոշոր թէ մանր։

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ուրիշ նորութիւն մը որ յուսանք թէ բազմաց կողմէ պիտի գնահատուի՝ սա է թէ ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագրութիւն մը պիտի լինի ա՛յն բաժանորդաց համար որք յանձն առնուն տարեկան երկու օսմ. ոսկի բաժանորդագին վճարել փոխանակ 150 ղրուշի։

ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ

Այս նիւթական և բարոյական առաւելութիւններն ընծայելով իւր ընթերցողաց, Լրագրոյս Վարչութիւնն որոշած է այսուհետեւ **ԲՆԱՒ ՉԸՆԴՈՒՆԻԼ** ապառիկ բաժանորդագրութիւն։ Ի Կ. Պոլիս և ի գաւառս, այն բաժանորդք որք մինչեւ Մարտ ամսոյ վերջը մեզ չեն հասցներ իրենց պարտուց գումարն՝ Ապրիլ 1 է անդին թերթ չպիտի ընդունին, առանց բացառութեան։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՆՈՐ ԽՆԴԻՐ

Բովանդակ եւրոպեան լրագրութիւնը մեծաւ ոգեւորութեամբ կը խօսի օրուան նոր խնդրոյն վրայ, — Ֆրանսայի և Գերմանիոյ յարաբերութեանց աւելի կամ նուազ խանգարուելուն վրայ, իբրեւ հետեւանք հակադրման յայտարարութեանց Ֆրանսացւոց ոմանց՝ Ֆրետերիկ Կայսրուհւոյն ի Փարիզ այցելութեան առթիւ, և Ալզաս-Լոռէնի սահմանաց վրայ ի գործ դրուած խիստ տնօրինութեանց։

Երեկի սուրհանդակը, սակայն, նպաստաւոր լուր մը բերաւ։ Պերլինէ մարտ 1 թուով առ Թայմս ուղղեալ հեռագրէ մը կը տեղեկանանք թէ «Ֆրետերիկ Կայսրուհին նամակ մը ղրկեց կայսեր՝ յայտարարելով թէ գոհունակութիւն ունի յայտնել այն քաղաքավար և փափկանկատ վարմանց համար զոր տեսաւ ի Փարէզ առաջնակարգ ֆրանսացի անձնաւորութեանց կողմէ։ Կայսրուհին կ'ըսէ թէ ո՛ և է գանգատ չունի։ Կը ծանուցուի թէ այս նամակ բարեփոխած է Վիլհէլմ կայսեր հայեացքն ի մասին Փարիզի մէջ պատահած դէպքերու՝ իւր մօր այցելութեան առթիւ։»

Նոյն թերթի Վիեննայի թղթակիցն եւս կը հեռագրէ թէ «Ֆրետերիկ Կայսրուհւոյն դէպքին նկատմամբ գերման կառավարութեան ընթացքն որոշ գծուած է առ կոմս Միւնսթէր (Փարիզի գերման դեսպանն) ուղղեալ ծանուցագրով մը, որով դեսպանին հրահանգ կը տրուի զգուշանալ ո՛ և է նախաձեռնութենէ, և միայն՝ եթէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը խօսք բանայ՝ ըսել պարզապէս թէ գերման կառավարութիւնն ոչ ինչ կը պարսաւէ, և գոհ է այն կերպէն որով հանրապետական կառավարութիւնը ջանաց ասպնջականութեան իրաւունքները պահպանել՝ Ֆրետերիկ Կայսրուհւոյն ի Փարիզ ուղեւորութեան առթիւ։»

Ռուս մամուլը կը հաւանի ֆրանսացի պատկերհանից Պերլին չերթալուն, և գերման մամլոյն արտայայտած դայրոյթը պախարակելի կը գտնէ։ Ռուս մամուլն եւս բաղձալի կը համարի որ այս դէպք ծանրագոյն հետեւանքներ չունենայ։

Բայց ճշմարտութիւնն այն է թէ ռուս քաղաքական աշխարհը գոհ պիտի լինի Գերմանիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութեանց ձգտումէն։ Ականաւոր Ռուս մ'ըսեր է Պ. տը Պլովիծի. «Կը հաւկնաք հարկաւ որ Վիլհէլմ կայսեր փափաքած ֆրանքգերմանական համաձայնութիւնը մեր գործին չի գար։ Եթէ Ֆրանսա Գերմանիոյ հետ դաշնակցի՝ Ռուսիոյ «գոյութեան պատճառը» կը վերնայ մէջտեղէն»։

* * *

Որովհետեւ Հայրենասիրաց Դաշնակցութիւնն իւր վերջին յայտարարութեան մէջ (զոր [illegible] հրատարակեց երէկ) յականէ յանուանէ յիշած էր Ֆրետերիկ Կայսրուհւոյն «գիւղագնացութիւնը Սէն-Քլուի պալատան աւերակներուն», գերման դեսպանատան կողմէ վերստին կը յայտարարուի ֆրանսական լրագրաց միջոցաւ թէ Սէն Քլուի պալատը գացողն էր միայն Մարկրիտ իշխանուհին։ Կայսրուհին կառքով անցաւ գնաց, բայց աւերակներուն մէջ չմտաւ պտըտելու։ Գալով Վերսայլի պալատան, կայսրուհին՝ իբրեւ գեղարուեստի սիրահար՝ պարզապէս իբրեւ գեղարուեստի թանգարան մը կը նկատէր այդ պատմական և պատուական պալատն ֆրանսական վաղեմի թագաւորութեան։

* * *

Փարիզեան թերթ մը ցաւ յայտնած լինելով թէ «Մէսոնիէ՝ մեծ պատկերհանն՝ ողջ չէ որ վերջին խօսքն ըսէր պատկերհանից Պերլին երթալու խնդրոյն վրայ», այրի տիկին Մէսոնիէ նամակ մը գրեց յորում կ'ըսէ.

«Այո՛, իւր հոգին, համակ Ֆրանսական հոգի, հաւասար էր իւր հանճարոյն։ Երբեք յանձն պիտի չառնուր իւր պատկերներն ի ցոյց դնել Պերլինի մէջ, և արդէն պատերազմէն ի վեր ո՛չ մէկ Գերման իւր տան սեմէն ներս մտած էր։»

* * *

Պլովից հետեւեալը կը հեռագրէ ֆրանքգերմանական նորածագ խնդրոյն վրայ.

«Երբ Ֆրանքգերմանական հաշտութեան դաշնագրոյն վրայ կը վիճաբանուէր, Մարէշալ Մոլթքէ ըսաւ.

«[illegible] Ֆրանսացիք պիտի [illegible]»

«Արդ, Ֆրանսայէն մաս մը հող առնուեցաւ, և դժբախտութիւնն այն է որ հարիւր տարի ետքն ալ Ֆրանսացիք պիտի յիշեն տակաւին թէ յաղթուած են, մինչեւ որ յաղթութեամբ մը իրենց պարտութեան վրէժը չլուծեն և արատը չքաւեն։

«Ժամը չէր եկած տակաւին որ Հոհէնցոլլերնեան գերդաստանի անդամ մը կարենար Փարիզ գալ անվտանգ և պատմական պտոյտներ կատարել։ Այս պատճառաւ աւասիկ Կայսրուհւոյն այցն այնքան յոռի տպաւորութիւն բրաւ։ Իրաւ, Կայսրուհին գերմանուհի մը չէ, և իւր անձնական արժանեօք և իւր հանգուցեալ ամուսնոյն արժանեօք համակրանաց իրաւունք ունէր մեծապէս։ Բայց ֆրանսական ամբոխն այս նրբութիւնները չի գիտեր։ Բաւ է որ Գերմանիոյ կայսեր մայրն էր»։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ձիարշաւներէն անբաժան է տեսակ մը խաղամոլութիւն։ Գուշակութիւններ կը լինին թէ ո՛ր ձին պիտի յաղթէ ո՛ր ձիուն։ Գրաւներ կը դրուին մէն մի ձիու վրայ։ Գրաւին քանակութիւնը կ'աւելնայ կամ կը նուազի ձիուն տարած յաղթութեանց համեմատ, տարիքին, երեւոյթին, ծննդեան հանգամանքներուն, վարած կենաքին և զանազան պարագաներուն և դիպուածներուն համեմատ։ Փոքր թէ մեծ ամեն քանակութեամբ գումարներ գրաւ կը դրուին, զորս անգլիերէն Պուքմէյքր կոչուած խաղատեարք կ'արձանագրեն, և ձիարշաւէն ետքը վաստկողք իրենց դրամը կ'առնուն և անոնք որ անյաջող ձիերու վրայ գրաւ դրած են՝ կը կորսնցնեն։ Պուքմէյքրութիւնը մեծապէս զարգացած է Անգլիոյ մէջ, և անտի Ֆրանսա անցած լինելով, ընդհանուր զբաղում մը դարձած է թէ՛ ընչաւէտ դասուն և թէ աղքատ դասուն համար, որ բախտախաղերէն անակնկալ յաջողութիւններ կ'երազէ, ամենօրեայ միօրինակ կենաց տառապանքներէն միանգամ ընդ միշտ ազատելու յուսով, մանաւանդ որ Անգլիոյ մէջ վիճակահանութիւնք բնաւ չկան, և Ֆրանսայի մէջ խիստ քիչ են։

Ի Ֆրանսա, կառավարութիւնն երկու առ 100 վար կը դնէ ձիարշաւի խաղատեարց շահերէն, և աստի գոյացեալ չորս միլիոն ֆր. ի տարեկան եկամուտը կը յատկացնէ աղքատախնամ ձեռնարկութեանց։ Ներքին գործոց նախարար Պ. Քոնսթան այս չորս միլիոնի գործածումը կանոնաւորելու համար ծրագիր մը մատոյց Երեսփ. Ժողովոյն։ Բայց եկամուտը կանոնաւորելով, կառավարութիւնը պաշտօնապէս վաւերացուցած կը լինէր աղբիւրն ուստից կ'ընդունէր եկամուտն։ Եւ այն աղբիւր մաքուր աղբիւր մը չէր բնաւ։ Խաղամոլութիւն էր պարզապէս։ Ուստի, Երեսփոխանաց Ժողովոյն մէջ խստիւ հարուածեցաւ ամեն կուսակցութեանց կողմէ անխտիր՝ իբրեւ խաղամոլութիւն, իբրեւ անբարոյականութիւն։ Հանրապետական մը միայն եկաւ դիտել տուաւ թէ ձիարշաւք կարեւոր են ձիաբուծութեան համար, և առանց գրաւի ձիարշաւ չի լինիր։ Ժողովոյն ընդդիմութիւնը տեսնելով, Պ. Քոնսթան ալ ամենայն անտարբերութեամբ ըսաւ թէ ինքն եւս մեծ սիրահար մը չէ ձիարշաւի գրաւներուն, և եթէ Ժողովը մերժէ ծրագիրն, ինք կը փութայ ետ առնուլ, և նոյն տնօրինութեամբ՝ բացարձակ կ'արգիլէ Պուքմէյքրութիւնն։ Այսպէս ալ բրաւ, որովհետեւ կորովի մարդ է։ Եւ հիմա Պուքմէյքրներն, որք բաւական դրամատէր, ազդեցիկ և գործունեայ դաս մ'են, սաստիկ յուզման և գրգռութեան մէջ են ի Ֆրանսա։

* * *

Նոր կուսակցութիւն մը որ կը քայքայի, Ֆրանսայի մէջ։

Կը յիշուի թէ պոնափարթեան կուսակցութեան մեծամասնութիւնը՝ Ժէրոմ Նափոլէոն իշխանէն բաժնուելով՝ անոր որդւոյն Վիքթոր իշխանին կողմը բռնած էին։ Այս Պոնափարթեանք փետր. 26ին գումարումներ ընելով, Հանրապետութեան յարեցան, հրաժարելով Վիքթոր իշխանէն և Պոնափարթեան կայսերական թեկնածութենէն։ Օրակարգ մը քուէարկեցին, և մասնախումբ մը անուանեցին, որ նոր հիմնագիր մը պիտի պատրաստէ և կուսակցութեան համագումար նիստին պիտի մատուցանէ ի վաւերացում։

* * *

Ֆրանսացի համակրելի վիպասան Ֆորթիւնէ Պուաժոպէյ, որոյ շատ մը գործերը թարգմանուած են հայերէնի, և մի քանի հատն Արեւելքի մէջ, անցեալ շաբթուն մեռաւ անդամալուծութեամբ։ Ուղեւորութիւններ ըրած էր ի Փոքր Ասիա, Սուրիա, Պաղեստին և Եգիպտոս։ 1869էն մինչեւ 1899 բազմաթիւ վէպեր հրատարակեց, ըստ մեծի մասին դատական եւ ոճրագործական ճիւղն ուսումնասիրելով։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ

Փետր. ի 26րդ օրն Անգլիոյ նաւատորմին պատմութեան մէջ նշանաւոր օր մ'էր։ Վիքթորիա Թագուհին, իւր երեք որդւոց հետ, որոց մին գահաժառանգ, մին ծովակալ ի Փլիմաութ, միւսն հրամատար ի Փորթսմաութ, նախագահեց Ռօյըլ Սովրէն և Ռօյըլ Արթըր անուն երկու նոր մարտանաւերու ի ծով իջուցման արարողութեան, որ արտասովոր շքով տեղի ունեցաւ այս անգամ։ Զի անգլիական նաւատորմին մէջ որ այնքան հզօր մարտանաւեր կը պարունակէ՝ Ռօյըլ Սովրէն խոշորագոյն և հզօրագոյն առաջնակարգ զրահաւորն է, և Ռօյըլ Արթըր մեծագոյն և ամենէն սրընթացն է այն մարտանաւուց որք չզրահն պաշտօն պիտի ունենան պատերազմին մէջ։ Առաջնոյն պարունակութիւնն է 14,150 տակառաչափ, երկայնութիւնն է 380 ոտք, լայնութիւնն՝ 75 ոտք, սպառազինեալ է 14 խոշոր թնդանօթներով, որք մէկ անգամէն 1,250 լիպրա ծանրութեամբ ռումբ կ'արձակեն՝ 600 լիպրա ծանրութեամբ վառօդով։ Երկրորդն ալ 360 ոտք երկայնութիւն ունի, 60 ոտք լայնք և 7,700 տակառաչափ պարունակութիւն։ Սպառազինեալ է այլ և այլ տեսակ թնդանօթներով։ Այս երկու մարտանաւեր շինուեցան ի գործադրութիւն Խորհրդարանի այն քուէին որով իբր 25 միլիոն անգլ. ոսկի յատկացած է նոր մարտանաւերու շինութեան։ Ռօյըլ Սովրէնի համար մէկ միլիոն անգլ. ոսկի ծախք եղաւ։

ԶԱՐԵՒԻՉՆ

Զարեւիչն անցեալ շաբթուն մեկնեցաւ Սէյլան կղզիէն, ուր գացած էր ի Հնդկաստան իւր ուղեւորութիւնն աւարտելով։ Սինկափուռ կ'երթայ, որովհետեւ ի Սիամ տիրող ժանտախտին պատճառաւ հրաժարած է այն երկիրն ալ այցելելու դիտաւորութենէն։

ԻՏԱԼԻԱ

Փետր. 26 թուով Հռոմէ կը հեռագրեն բուն անգլ. լրագրաց.

Անցեալ շաբաթն արտասովոր հանդարտութեան շաբաթ մ'էր քաղաքականութեան մասին և անսովոր խստութեան՝ օդի մասին։ Քաղաքական աշխարհին մէջ խօսւած միակ լուրն հիւանդութիւնն է։ (Ժէրոմ Նափոլէոն իշխան, պետ Պոնափարթեան Տան, ծանրապէս հիւանդ է։) Հիւսիսէն ի հարաւ ձիւնն ուրեք ուրեք մինչեւ երեք մէթր բարձրութեան հասած է և անօրինակ կերպիւ դառն թշուառութիւն կը պատճառէ ժողովրդեան մէջ։ Դեռ անցեալ շաբթուն մանուշակներ և հողմածաղիկներ կամ պտիկներ կը ժողվէինք Պորկեզեան պարտէզներուն մէջ, և ամեն մարդ կը կարծէր թէ գարուն եկաւ։ Օդին յանկարծակի փոփոխումն իրեն հետ բերաւ Ինֆլուէնզա, ցնցղատապ (Պրոնշիթ), թոքատապ եւ սաստիկ հարբուխներ։ Հռոմի նշանաւոր բժիշկներէն մին ըսաւ ինձ թէ իւր բովանդակ բժշկական ասպարիզին մէջ ի Հռոմ այսքան սաստիկ և մահացու հիւանդութեանց յաճախութիւն չէր տեսած։ Հիւանդանոցք անբաւական կուգան, և սակաւաթիւ են այն ընտանիքներ որք հոգի մէջ չգտնուին։ Եւ յետոյ, այսքան առատ ձիւներու մէկէն հալիլ սկսիլն ուրիշ կարգի աղէտներ — ողողումներ — կը սպառնայ երկրին։ Ծովակալ Աքթոն օդին յանկարծակի աւրուելուն զոհ գնաց՝ թոքատապէ մեռնելով։

ԻՌԼԱՆՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Պ. Փառնէլ ամեն ժամանակէ աւելի գործունեայ է։ Միթինկէ ի միթինկ կը վազէ, և զարմանալին այն է որ քիչ քիչ ժողովուրդն իւր կողմ կը դառնայ վերստին։ Ամերիկայի Իռլանտացիք արդէն Պ. Փառնէլի կողմն են։ «Մեզ ի՛նչ փոյթ որ Անգլիացւոյ մը կինն հրապուրեր է. մեզ պէտք եղածը Պ. Փառնէլի ծառայութիւնք են իռլանտական դատին, և ինք այսօր ալ, ինչպէս երէկ, իռլանտացի ազգին ամենէն կորովի և ամենէն ճարտար գործիչն է՝ ազգային դատն ի կատար հանելու համար։» Իռլանտայի խորհրդարանական կուսակցութեան մեծամասնութեան պետը՝ Պ. Մաքարթի՝ թէեւ պատուական գրագէտ և իբրեւ մարդ գերազանց քան զՊ. Փառնէլ՝ նոյնքան ճարպիկութիւն ցոյց չի տար։

Կ'երեւի թէ այս երկպառակութիւն պիտի տեւէ մինչեւ ընդհանուր ընտրութիւնք, յորժամ իռլանտացի ժողովուրդը Փառնէլեան կամ Հակափառնէլեան կուսակցութեան մէջէն պիտի ընտրէ մեծամասնութիւնն իւր նոր երեսփոխանաց։

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ

Փորթուկալի Խորհրդարանը շաբթուս մէջ բացուեցաւ, գլխաւորապէս զբաղելու համար Մոզամպիքի կողմն Անգլիոյ հետ ծագած վէճին կարգադրման, որ դաշնագրոյ մը ձեռն առած է ընդ մէջ երկուց երկրաց։

Փորթուկէզ կառավարութիւնն որոշեց ծխախոտի մենավաճառ մը վաւերացնել՝ ինն միլիոն անգլ. ոսկւոյ փոխառութեան մը կնքման համար, որով երերուն պարտքը պիտի կանոնաւորուի։

ՌՈՒՍԻԱ

Անգլիական լրագիրք կը պատմեն հետեւեալ դէպքն որ վերջերս տեղի ունեցեր է ի Փեթերսպուրկ.

Սինոդն, իւր տարեկան առաջին նստին մէջ, սովորութիւն ունի Զարին համար շնորհաւորութիւններ քուէարկել և հաղորդել իւր բարեմաղթութիւններն ու հաւատապետական օրհնութիւններ։ Այս տարի ալ նոյն սովորութեան համաձայն

— 164 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ

Շուտով գտան բացատան մը, ծառերուն մէջ բաւական ծածկուած, ուր երկու հակառակորդներն, առանց արգելքի մը հանդիպելու, կրնային իրարու դէմ ելնել։ Երբ տեղն որոշեցին, մարգիզն և Ժիւլ Լաթռաստ բարեւեցին զիրար, ինչպէս և վկաներն, ապա մէկ կողմ քաշուեցան իւրաքանչիւրն իր կողմը։

Վկաները նախ հեռաւորութիւնը չափեցին, քառն մէթր, և երկու գաւազաններ, հողին վրայ հաստատուած, նշանակեցին այն տեղերն ուր անձնիւր մենամարտող պիտի կենար։

Երբ այս ալ եղաւ, միւս երեք վկաներուն աչքին առջեւ երկրաչափն ատրճանակները լեցուց, երկուքին ալ փողին մէջ հաւասար քանակութեամբ վառօդ դնելով։ Պատիճները ալ մանրագնին նայուածքով քննեցին։

—Պարոն տը Լիման, ըսաւ Պ. Քասթէլ, ատրճանակները լեցուած են, առէք որն որ կ'ուզէք։

Երիտասարդը զէնքերէն մէկն առաւ և գնաց մարգիզին ձեռքը դրաւ զայն, մինչ դեռ դերակոմսը միեւնոյն բանը կ'ընէր Ժիւլ Լաթռաստին։

Երկու հակառակորդները դէմ առ դէմ կեցան, նշանակուած տեղերը. գլխարկը գլուխնին. իրենց սրունքներուն վրայ ինքզինքնին պինդ բռնեցին, մէկ կողմ դառնալով ետ քաշուեցան և պատրաստուեցան։

—Ձեռքերս իրարու պիտի զարնեմ, ըսաւ Պ. Քասթէլ, երրորդ հարուածին միասին պիտի քաշէք։

Չորս վկաները մէկ գծի վրայ կեցած էին, բժիշկը քիչ մը ետեւօք։

Հաւասար չափով մը երեք անգամ ձեռքերն իրարու զարկաւ երկրաչափը։

Երկու հարուածները միանգամայն պայթեցան։ Մենամարտողներն ոտքի վրայ էին. բայց յանկարծ, կարմիր բիծ մը տեսնուեցաւ մարգիզին ռըտէնկօթին վրայ. յետոյ, անմիջապէս, դողդողաց և ինկաւ։

Բժիշկը, չորս վկաներն և Ժիւլ Լաթռաստ իսկ վազեցին եկան անոր քովը։ Մարգիզն ա՛լ չէր շարժեր։

Արդէն բժիշկն իր տուփը բացած էր, որ կը պարունակէր վիրաբուժութեան գործիներն և դարմանումի մը համար հարկաւոր եղած առարկայներն, յետոյ ծունր դրած էր եւ ռըտէնկօթը, բաճկոնը բանալով շապիկը կը պատռէր վէրքն երեւան հանելու համար։

Աջ ստինքին վերեւ, գնդակը ծակ մը բացած էր ուրկից արիւնը յորդառատ կը հոսէր։

Ժիւլ Լաթռաստ, չափազանց տժգունած, տերեւի մը պէս կը դողար։

—Արդեօք մեռա՞ւ, հարցուց այլայլած ձայնով մը։

—Ոչ տակաւին, պատասխանեց բժիշկն որ կ'աճապարէր առաջին դարմանում մը ընելու արիւնահոսութիւնն արգիլելու համար։

—Կրնա՞ք հասկնալ թէ վէրքը ծանր է արդեօք, հարցուց դերակոմսն ալ։

—Ոչ։

—Ըսել է չէք կրնար ըսել...

—Դեռ բան մը չեմ կրնար ըսել։

Խոշոր արցունքի կաթիլներ կը գլորէին Անտրէ տը Շառմէյլի աչքերէն։ Իսկ Կասթօն տը Լիման, որ, ինչպէս գիտենք Ատրիէնը եղբօր պէս կը սիրէր, դառնօրէն կուլար։

—Պէտք է անպատճառ տեղ մը տանիլ զայն, ըսաւ բժիշկն, որ յաջողած էր արեան հոսումն արգիլել և իր դարմանումը վերջացուցած էր։

—Ասկից ոչ շատ հեռու, ճամբուն վրայ, տուն մը կայ, պանդոկի պէս բան մը, որուն մօտէն անցանք քիչ մը առաջ, ըսաւ Պ. Քասթէլ։

—Է՛հ, երթանք այդտեղը։ Խշտեակ մը, պատգարակ մը բերէք, ինչ որ յօրմար գտնէք վիրաւորը փոխադրելու համար։

Երկրաչափը եւ տը Շառմէյլ վազելով մեկնեցան։ Քառն վայրկեանէն ետ դարձան, հուժկու գեղջուկի մը օգնութեամբ բժշկին խնդրածը բերելով։ Վիրաւորեալը պատգարակին վրայ դրուած խշտեակի մը վրայ զետեղեցին, եւ ամենամեծ ուշադրութեամբ, այն բնակարանը տարին զայն ուր տանտէրերուն անկողինն եւ սենեակը բժշկին տրամադրութեան տակ դրուեցան։

Երկու ժամ ետքը մարգիզը ինքզինքին եկաւ։ Անկողնոյն քով տեսաւ երկու բարեկամներն եւ բժիշկը, ճանչցաւ զանոնք, նայուածքով շնորհակալ եղաւ անոնց եւ երեքին ալ երկնցուց իր ձեռքը։

Բժիշկը երկրորդ դարմանում մը բրաւ, ըսելով թէ պէտք էր քիչ մը սպասել հանելէ առաջ գնտակն, որ, բարեբաղդաբար շատ խորը չէր գացած։

Ժիւլ Լաթռաստ և իր վկաները դեռ այն տան մէջ էին, ուր նախաճաշած էին։ Հեռանալէ առաջ, կը սպասէին որ բժիշկը բան մը ըսէր վիրաւորեալին վիճակին վրայ։

Ժամը չորսին իմացան թէ մարգիզն սթափած էր իր նուաղումէն եւ թէ կարելի եղածին չափ աղէկ էր։

Բժիշկը դեռ բան մը չէր պատասխաներ, որովհետեւ կրնար ըլլալ որ յանկարծական փոփոխութիւն մը տեղի ունենար. բայց անյոյս չէր։

Ժիւլ Լաթռաստ, որ խենդուկ մէկն ըլլալով հանդերձ չար տղայ մը չէր, բժշկին խօսքերէն թեթեւցած զգաց իր անձկութիւնը։ Դերակոմսը, որ միշտ խորին խոկմանց մէջ թաղուած ըլլալ կը թուէր, լուռ եւ տխուր կը մնար։

—Ըսել է, ըսաւ երկրաչափն իր բարեկամին, Պ. տը Վ'ավէնի քո՞վ կը մնաք։

—Կը հասկնաք հարկաւ, սիրելիս, որ չեմ կրնար թողուլ զայն։

—Գիտութիւնն իր իրաւունքներն ունի։

—Եւ բժիշկն իր պարտականութիւնը։

—Սիրելի բարեկամս, չեմ մեղադրեր զձեզ, ընդհակառակն։

—Սակայն կը յուսամ որ երեք չորս օրէն Բարիզ կը դառնամ։ Մարգիզը մինակ պիտի չմնայ. իր բարեկամներն ըսին մեզ թէ չէին ուզեր թողուլ զայն։

—Պէտք է յուսանք որ ճախորդ դէպք մը պիտի չխափանէ վիրաւորեալին բուժումն, ըսաւ դերակոմսն, իր լռութիւնը խզելով։

—Հարկաւ, ըսաւ բժիշկը։

—Ո՞րչափ ատենէն կը յուսաք որ կարենայ Բարիզ դառնալ։

—Դժուար է որոշել, պարոն տը Սանզաք։ Եթէ դժուարութիւններ մէջտեղ չելնեն, եթէ ծանր բան մը երեւան չգայ, վերջապէս եթէ իմ յուսացածիս պէս երթայ ամեն բան, երկու ամիսէն, վեց շաբթէն, թերեւս աւելի շուտ, ոտքի կ'ելնէ։

Դերակոմսին նայուածքին մէջ շող մը փայլեցաւ։

—Բոլորովին բուժուա՞ծ, ըսաւ։

—Գրեթէ այդպէս, պատասխանեց բժիշկը։

—Ժամանակ ունիմ, ըսաւ մօքէն դերակոմսը։

Մենամարտին տեղեկագիրը, մասամբ չխմբագրուած ի Բարիզ և Ռիվէրի պանդոկին մէջ աւարտած, չորս վկաներէն կրկին անգամ ստորագրուեցաւ։ Այս վերջին ձեւակերպութիւնն երբ կատարուեցաւ, Ժիւլ Լաթռաստ, դերակոմսն և երկրաչափը Բէվիի ճամբան բռնեցին, ուր պիտի սպասէին Բարիզ մեկնող առաջին կառախումբին։

ԺԳ

ԳԱՂՏՆԻ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կրնանք ընդունիլ թէ Սանզաքի դերակոմսը, մենամարտէն առաջ, բնաւ հաշիւ մը չէր ըրած Ատրիէնի իր հակառակորդէն վիրաւորուելու ենթադրութեան վրայ։ Երիտասարդին իյնալն եւ անոր կուրծքէն արեան հոսիլը տեսնելով, աւելի անձկութիւն մը զգաց, որովհետեւ մարգիզին մահը զարմանալի կերպով պիտի նուաղեցնէր այն արդիւնք զոր կը յուսար ստանալ իր մաքիավէլեան մեքենայութիւններէն։

Երբ բժշկին խօսքերը զինքն ապահովեցին, երբ վստահ եղաւ որ երեք շաբաթ, գոնէ տասնեհինգ օր Ատրիէն Բարիզէն հեռու պիտի մնար, շուտով հասկցաւ թէ ինչ օգուտ կրնար քաղել այս կացութենէն։ Ինքնիրեն ըսաւ.

(Շարունակելի)

վարուեցաւ, բայց այն պաշտօնեայն որ իւր գեղեցիկ գրով մաքուրը պիտի դնէր առ Աղեքսանդր Գ. մատուցանելի ուղերձը՝ սխալելով՝ փոխանակ [illegible] ռուսերէն գրեց [illegible]։

Սխալն ուշադրութենէ վրիպեցաւ, և այսպէս գրուած ուղերձը Ջարին մատուցեցաւ, որ կարդալով, խնդալէն մարեցաւ, և գրեց լուսանցքին վրայ. Այս [illegible] մը պէտք ըսել։

Ուղերձը Սինոդին ետ ղրկուեցաւ և աննկարագրելի յուզում պատճառեց։ Բարձրագոյն ժողովը, տակաւին չնշմարելով գրագրին սխալն, և մտածելով թէ վեհապետին շնորհաց չէին արժանացած, որոշեց խմբովին ներկայանալ Ջարին՝ աղաչելու համար որ Ս. Սինոդի բոլոր անդամոց հրաժարականն ընդունի։ Այսպէս ալ ըրին, և Ջարն ստիպուեցաւ ինքն անձամբ Ս. Սինոդի անդամոց ցոյց տալ գործուած գեղագրական սխալը։

ԱԶԳԱՅԻ՛Ն ԼՈՒՐԵՐ

Ուսումնական Խորհուրդը թէև հրաւիրեալ էր ի նիստ գումարիլ երէկ ի Պատրիարքարանի, սակայն Նորընտիր անդամներէ Ռէֆէթու էֆէնտի Պէրպէրեան և Գառնիկ էֆէնտի Ֆընտգլեան միայն ներկայ էին և անդամներէն մին ալ գրած էր թէ կարեւոր գործի մը պատճառաւ ստիպուած էր բացակայ մնալ նոյն նիստէն։ Ներկայք Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր Նախագահութեամբ կարծեաց ընդհանուր փոխանակութիւն մը կատարեցին, որուն ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Կրթական Տեսուչ Իւթիւճեան Կարապետ էֆէնտին։ Որոշուեցաւ յառաջիկայ ուրբաթ օր Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ ի նիստ հրաւիրել Ուսումնական Խորհուրդը, դիւանի ընտրութիւն կատարելու և գործի ձեռնարկելու համար։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգային Պատրիարքարանի

Կեդր. Ընդհանուր Ժողով կանոնագրին Դ. յօդուածոյ տրամադրութեան համաձայն՝ Ազգ. Վարչութիւնն ձեռնարկած լինելով 1885 թուականին պատրաստեալ Ազգ. ուղղակի տուրքոց տումարներու վերաքննութեան, առայժմ տարեկան 75 ղրշ. և աւելի քան զայն վճարողաց ցուցակներն կեդրոնական տումարներէն քաղուած եւ յղուած են մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհրդոց հնգետասանօրեայ պայմանաժամաւ եկեղեցեաց բակն կախելու համար ի տես Թաղեցւոց։

Հետեւաբար ներկայ պաշտօնական ծանուցմամբ կը հրաւիրուին իւրաքանչիւր Թաղի Պատուարժան ազգայիններն, որպէսզի եթէ որ և է դիտողութիւն մ'ունին իրենց տրոց բաժնի քանակութեան մասին, փութան հնգետասանօրեայ պայմանաժամու մէջ ներկայանալ իրենց բնակած Թաղի Թաղ. Խորհրդոյ և կարեւոր բարեփոխութիւններն կատարել տալ նոյն ցուցակաց վրայ։

Ի լրանալ սոյն պայմանաժամուն, որ և է դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ և նոյն ցանկերն արձանագրուելով կեդրոնական տումարաց մէջ՝ ըստ այնմ պիտի գանձուին Ազգ. ուղղակի տուրքերն։ (Կնք)

22 փետրվար 1891

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՔ

Այս գիշեր տեղի կ'ունենան՝ Արամեան երկսեռ վարժարանին ի նպաստ կազմակերպեալ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆ ի Թատրոն Գատըգիւղի և Համազգեաց օրիորդաց վարժարանին ի նպաստ ՄԵԾ ՊԱՐՆ ի Նոր Թատրոն Ֆրանսական Բերայի։

Սոյն երկու պարահանդէսներն եւս չքեղ ընծայելու համար ամեն նախապատրաստութիւնք տեսնուած են Կարգադիր Մասնախմբերուն կողմէ։ Համազգեաց պարահանդէսի Կարգադիր Մասնախումբը փափաքելով ընթրեաց համար մասնաւոր հանգստաւէտութիւն մը ընծայել հանդիսականաց, առաջնակարգ ճաշարանապետի մը հետ համաձայնած է որպէս զի հասարակութիւնը կարենայ լաւ սուփէ մը ընել առանց թատրոնէն դուրս ելնելու, մարդ գլուխ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի վճարելով։ Սեղանատան յատկացեալ սրահները պիտի բացուին մեծ դադարի ժամանակ։

Իսկ Գատըգիւղի պարահանդէսին ուրիշ տարիներ ներկայ գտնուողները փորձով գիտեն թէ լիառատ [illegible] և պատուական սուփէ մը ունին իրենց տրամադրութեան ներքեւ, չափաւոր գըներով։ Աւելորդ է խօսիլ երկու հանդէսից՝ պարասրահներու ճոխ զարդարանքին, ընտիր նուագածութեան ինչպէս նաեւ պարերու բարեկարգութեան համար ձեռք առնուած կանխահոգ կարգադրութեանց վրայ։

Երկու պարահանդէսները պիտի սկսին գիշերուան ժամ չորսին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿԻ ՍԵԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլքի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ. Վեհ. Սուլթանը միջօրէին այդ մզկիթը գնաց հանդիսաւոր կերպիւ և կատարեց ուրբաթու աղօթքը։ Ն. Վեհափառութիւնն կատարուած զօրահանդէսը դիտելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին ֆրանսական դեսպանը, եղբայրը, Կ. Պոլսոյ քարափանց արտօնատիրոջ ներկայացուցիչ Պ. Կաւնէ, իտալական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Գարաքանօ ու դեսպանատան զինուորական կցորդը, Պ. և Տիկին Մաք Տօնալ, պելճիական դեսպանատան առաջին թարգմանը, Պ. Ֆրիպօ, որ աւխական երկաթուղւոյ մը մենաշնորհը խնդրելու համար մայրաքաղաքս եկած է, [illegible] լրագրոյ թղթակիցը, Րէժիի տնօրէն Պ. Օպուանօ, Թայմզին Կ. Պոլսոյ թղթակից Պ. Կարաչինօ, Պ. ու Տիկին Տը Լաքերգա եւ ֆրանսացի, անգլիացի ու ամերիկացի զբօսաշրջիկներ։ Վեհ. Սուլթանի սենեկապետներէն Մէհմէտ Էմին պէյ հիւրերու գտնուած տեղն երթալով հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ անոնց։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմսը նախընթաց գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին. սեղանին ներկայ էին նաև աւստրիական դեսպանն ու դեսպանուհին, հելլենական դեսպանն իւր կնոջ ու աղջկան հետ, իտալական դեսպանատան գործակատարն՝ ընտանեօք, և այլ հրաւիրեալք դեսպանական մարմնէն։

Հացկերոյթէն յետոյ, Մոնդէպէլլօ կոմսուհին ընդունելութիւն կատարեց։

ՄԱՎԶԷՐԵԱՆ ՀՐԱՑԱՆՔ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է պէտք եղած փորձերը կատարել այն հրացաններուն, որք Հանրի Մարթինի դրութենէն Մավզէրեանի վերածուած են։

Այդ հրացաններու փորձերուն յատուկ փամփուշտներ ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի բերուին։

ԵԿԵՂԵՑԵԱՑ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆՔ

Ըստ տեղեկութեանց Հաքիքաթի, ձեռնհաս իշխանութիւնը ծանուցած է որոց որ անկ է թէ եկեղեցեաց պարտէզներու մէջ մեռեալք չթաղուին։

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Նոր փոխառութեան պայմանագիրն այս հինգշաբթի օր ստորագրուեցաւ Ելեւմտից Նախարար Յակոբ Փաշայի և Օսմ. կայս. Պանքայի ընդհ. տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընթի միջև, ըստ որում այս դրամատուն Ռօչիլտ տանց հետ հաւասար մասնակցութիւն ունի գործոյն մէջ։ Պայմանագիրը նոյն երեկոյին իսկ ղրկուեցաւ ի Բարիզ և փոխառութեան առաջին մասը կայս. կառավարութեան պիտի յանձնուի՝ փոփոխեալ արժեթղթոց հրապարակ հանուելէն տասն և հինգ օր ետքը։ Այս գործողութեամբ ընթացիկ տարւոյ ելմտացոյցի մէջ հաւասարակշռութիւն պիտի գոյանայ։ Կնքեալ փոխառութենէն գանձելի առաջին գումարն է 400,000 օսմ. ոսկի, և անոր յաջորդելիք միւս ութ վճարումներն՝ ամեն ամիս 100,000 ական ոսկի։

Արժեթղթոց ի հրապարակ հանումը տեղի պիտի ունենայ մարտ ամսոյն մէջ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Բժշկական վարժարանի բարձրագոյն կարգի ուսանողք, որք այս տարի Տոքթորութեան վկայական պիտի ստանան, մէկ քանի մասի բաժնուելով, աւարտական ճառերու (thèse) քննութիւնք սկսած են։ Նախընթաց օր հինգ շրջանաւարտք, որք են Էսհէմ Ապտիւլազիզ, Շիւքրի, Ահմէտ, Խալիլ Մուսթաֆա, Զինկէր և Մանուէլ էֆէնտիք, իրենց քննութիւնն աւարտելով, վկայական ստացան։ Այս էֆէնտիք այսօր Սպարապետի Դրան առողջապահական ճիւղը պիտի երթան, ուր իրենց վկայականք պիտի արձանագրուին ու վաւերանան։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐԵՐ

Ասըմ էֆէնտի և ընկերք մենաշնորհ խնդրած էին Եաննաի Լորոս գաւառակին շուրջը գտնուած ճահիճները մաքրելով, մշակելի ընելու և Եաննաի լճին բերանը մաքրելով նաւարկելի ընելու համար։ Արդ, Հանրօգուտ շինութեանց Ժողովն, որ այդ խնդիրը կը քննէր, տեղեկագիր մը պատրաստելով մատուցած է Բ. Դրան։ Խնդրարկուք այդ կողմերը թրամուէյի գիծ մը հաստատելու համար եւս մենաշնորհ խնդրած ըլլալով, Հանրօգուտ շինութեանց Ժողովն այդ խնդիրն եւս կը քննէ և ի մօտոյ տեղեկագիր մը պատրաստելով, պիտի մատուցանէ Բ. Դրան։

ՏԻՊԱՐ-ԱԳԱՐԱԿ

Ծանուցուեցաւ թէ կայս. հրամանաւ՝ Վսեմ. Աբրահամ փաշայի ագարակն ի Պէյքօզ՝ Երկրագործական Դրամատան կողմէ գնուելով տիպար-ագարակի պիտի վերածուի։ Արդ, Ստամպոլ կ'իմանայ թէ այդ ագարակ Երկրագործական Դրամատան կողմէ գնուած է 54,000 ոսկւոյ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Լ. Հէրալտ կը ծանուցանէ թէ Մէյֆըրի յաջորդ Ժ. Տըլօմ վաճառատունն ինչպէս նաև Պոլսոյ կողմի շաքարի մեծ վաճառական մը իրենց վճարումները դադրեցուցեր են։ Այս վերջնոյն բացը յայտնի չէ տակաւին, սակայն Տըլօմ վաճառատան բացը 500,000 ֆրանքի կը հասնի։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՐԺԵԹՈՒՂԹՔ

Անցեալներն հրատարակեալ պաշտօնական յայտարարութիւն մը ծանուցած էր թէ չորս առ հարիւր տոկոսաւոր օսմանեան փոխառութեան առժամեայ մուրհակներու տեարք պարտին Օսմ. կայս. Պանքայի Պոլսոյ ճիւղին դիմել իրենց ձեռաքը գտնուած առժամեայ մուրհակները բուն իսկ արժեթղթոց հետ փոխանակելու համար, թէ 1|13 սեպտեմբերին և 2|14 փետրվարին վճարահանութեան դրուած արժեթղթոց թիւերը մարտ 1|13ին պիտի հրատարակուին և թէ առժամեայ մուրհակներու այն տեարք, որք մինչև 1|13 մարտ իրենց առժամեայ մուրհակները փոխանակած չեն բուն իսկ արժեթղթոց հետ, այդ երկու վիճակահանութիւնէն որ և է իրաւունք չպիտի ունենան և միայն բուն իսկ արժեթղթոց թիւերը պիտի մասնակցին գլխամասի վճարման։

Արդ, այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական նոր յայտարարութիւն մը կը ծանուցանէ թէ, նկատելով որ այդ պայմանաժամը բաւական չէ, ամիս մը եւս երկարուած է, որով վիճակահանութեան թիւերը պիտի ծանուցուին յառաջիկայ ապրիլ 1|13ին։ Հետեւաբար առժամեայ մուրհակներու այն տեարք որք մինչեւ ապրիլ 1|13 զայնս փոխանակած չեն բուն իսկ արժեթղթոց հետ, վերոգրեալ երկու վիճակահանութենէն իրաւունք մը չպիտի ունենան և միայն իրենց բուն իսկ արժեթղթոց թիւերը պիտի մասնակցին գլխամասի վճարման։

ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ ՊԷՐԼԻՆԻ

Պէրլինէ կը գրեն թէ փետր. 8|20ին և 15|27ին օսմանեան դեսպանն յաջորդաբար երկու հացկերոյթ տուեր է որոց ներկայ գտնուեր են դեսպանք, աւագանին և Մոլթքէ կոմսը։

ԱՆԳԼ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ

Միջերկրականի անգլ. նաւատորմը մէկ քանի օրէն Սէլանիկէն պիտի մեկնի Քորֆու երթալու համար, ուր ամիս մը պիտի մնայ մարզանքներ կատարելու։

ՊՈԼՍՈՅ ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՆ

Քաղաքապետ Րըտուան պէյ՝ նկատելով որ Պոլսոյ Մեծ Շուկայէն ցարդ հանրային մաքրութեան տուրք (Թանզիֆաթ) չէր առնուեր, Քաղաքապետութեան ընդհանուր քննիչին յանձնած էր այդ խնդրոյ մասին պէտք եղածն ի գործ դնել։ Արդ, ընդհանուր քննիչին կողմէ տարուած ջանքերու շնորհիւ արհեստաւորաց պետերն որոշած են որ Շուկային մէջ գտնուած խանութներու ու խանութեներու համար ամսական 10,000 ղրուշ իբրև հանրային մաքրութեան տուրք վճարուի։ Այս տրոց գանձումը պիտի սկսի յառաջիկայ մարտէն։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ

Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ այն անձինք, որք իրենց անունն ու տարիքը մարդահամարի պահուն սխալ գրուած ըլլալն առարկելով, դիմում կ'ընեն ուղղել տալու համար, երբ վկայներ ցոյց տան, կարելի է որ սխալում մը ըլլայ և այդպէս զեղծմանց տեղի տրուի, հրահանգ ուղղած է թաղապետական բոլոր շրջանակաց որ այդ կարգի պարագայներու մէջ թէ՛ վկաներու և թէ՛ խնդրոյն հիման վրայ մանրամասն քննութիւն մը կատարելէ յետոյ հարկ եղածն ի գործ դնեն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆՔ

Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան անգլ. եւ հոլանտական պատուիրակ Պ. Քայլարտ հինգշաբթի իրիկուան ճեպընթաց կառախումբով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս, Բարիզ, Լոնտոն եւ Պրիւսէլ ուղեւորելու համար, ուր պիտի զբաղի Թուրքիոյ մէջ իւր ձեռնարկելիք կարգ մը ճարտարարուեստ ձեռնարկութեանց ծրագրերով։

Նոյն կառախումբով մեկնեցան նաև պելճիական դեսպան Պ. Պօրխկրաւ, իւր դստեր հետ, Պ. Ժոզէֆ Ազարեան ի Լոնտոն եւ Անտոն էֆ. Ազարեան ի Բարիզ։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքապետութեան Ժողովն սկսած է կատարել նոյն պաշտօնատան զանազան հասութից վարձակալութեան տրուելու գործը։ Սպանդանոցներու տուրքն, որ անցեալ տարի 30,000 ղրուշի վարձակալութեան տրուած էր, այս տարի 150,000 ղրուշի տրուած է և Քաղաքապետութեան պաշտօնատան գոնապանութիւնն, որ անցեալ տարի 6000 ղրուշ էր, այս տարի 15,000 ղրուշի տրուած է։

—Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ թաղապետութեանց շրջանակները՝ դրամական տուգանքներ առնլու առթիւ Պատժական Օրինաց տրամադրութեանը համաձայն չեն շարժիր, այդ մասին հրահանգներ ուղղած է թաղապետական բոլոր շրջանակաց։

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Զմիւռնիոյ քարափանց արտօնատէր Պ. Տիւսօ հաւանած է 10,500,000 ֆրանքի փոխարէն թողուլ այդ քարափը, շէնքերն և այլն։ Պ. Տիւսօ՝ 4 միլիոն 500 հազար ֆրանքով պիտի մասնակցի այդ քարափներու շահագործումն ստանձնող նոր ընկերութեան։ Պ. Կիֆրէ, որ Փարիզէն մայրաքաղաքս վերադարձած է, պաշտօն ունի կատարել, այդ քարափը նոր ընկերութեան յանձնելու համար հարկ եղած վերջնական գործողութիւնները։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ

Մինչեւ ցարդ սերպ կառավարութիւնն անցագրոց վաւերացման իբր ծախք 5 ղրուշ կ'առնուր երկաթուղիով Կ. Պոլիս եկող ուղեւորներէն ինչպէս նաեւ Սերպիա երթացողէն, եթէ մէկ գիշեր չի մնար ի Սերպիա։ Արդ, սերպ կառավարութեան մօտ եղած ձեռնարկներուն վրայ, այս վերջինը որոշած է որ օսմ. հպատակք չի պիտի ենթարկուին այդ տրոց եթէ ճամբորդութեան օրինաւոր թէզքէրէ ունենան ի ձեռին թուրքերէն և սերպերէն կամ ֆրանսերէն գրուած։ Վերոյիշեալ տուրքին պիտի ենթարկուին այն օսմ. հպատակները միայն որք հինգ օրէ աւելի Սերպիա կը մնան։

Ազատարարի շքադրամ տրուած է կայս. Թիկնապահ տեղակալ Ծավիտ պէյի և Սեւ ծովու Թնդանօթաձիգ զօրաց գերտեղակալներէն Արիֆ պէյի։

—Պոլսոյ պատժական դատարանի երկրորդ ճիւղը նախընթաց օր զբաղեցաւ տարօրինակ դատով մը։ Ամբաստանողը՝ Գրիգոր, որ Պոլսոյ Մեծ Շուկային մէջ շրջուն հացագործ էր, կ'ամբաստանէր Շուկայի երեսունի չափ խանութպանները թէ ամեն անգամ որ շուկայէն կ'անցնէր այդ խանութպանք ամենքն ի միասին Ջօբ, Բօբ գոչելով կը բարկացնէին զինքը և թէ խանութպաններու այդ ընթացքն անտանելի ըլլալով, դատարանի դիմած էր։ Դատարանը, յետ դատավարութեան, ամբաստանեալներէ երեքը կէս կէս ոսկի տուգանաց դատապարտեց, իսկ միւսներն ազատ արձակեց։

—Սամաթիոյ, Եէտի-Գուլէի ու շրջակայից մէջ երեւան եկած փողացաւ, կարմրախտ և այլ այդ կարգի հիւանդութիւնք բոլորովին անհետացած են։

—Վեհ. Սուլթանը դրամական պարգեւ մը շնորհած է Պետական Խորհրդոյ օգնական անդամ Իպրահիմ պէյի։

—Օրտուի բանտին մէջ հիւանդութիւն մը երեւան եկած ըլլալով, ծանուցուած է ձեռնհաս իշխանութեան որ բանտարկեալներն ուրիշ տեղ փոխադրուին։

—Փրէվէզայէն կը գրեն թէ ամսոյս առաջին օրէն ի վեր սաստիկ փոթորիկներ ծագեր են, որք ցարդ կը շարունակեն։ Լորոս գաւառակին մէջ բազմաթիւ տնակներ փլեր են։ Տեղական կառավարութեան պաշտօնատան, զօրանոցին և հանրային ու մասնաւորաց շէնքերու բոլոր կղմինտրներն ու ապակիները կոտրեր են։

—Գասըմ Փաշայէն Թուրք լրագրաց ուղղեալ նամակ մը կ'ըսէ թէ այդ տեղը բոլոր նպարավաճառաց խանութներու մէջ ծախուած իւղերը քննութեան կարօտ են։

—Սկիւտարի կառավարիչ Մաշուգ պէյ, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ է, սկսած է տակաւ ապաքինիլ և մէկ քանի օրէն պիտի կրնայ իւր պաշտօնատեղին երթալ։

—Սիւէզէն կը գրեն թէ ճափոնական Հիէյ ու Քոնկօ մարտանաւք փետրվար 6ին մեկներ են դէպ ի Ճափոն։ Մարտանաւք ցորչափ Սիւէզ մնացեր են տեղական կառավարութիւնը մեծ պատիւներ ըրեր ու մէկ քանի անգամներ հացկերոյթներ տուեր է ճափոնցիներուն, որք փոխադարձաբար հացկերոյթներ տուեր են մարտանաւերուն մէջ։

—Կայս. հրամանաւ՝ հեռագրուեցաւ Ե. զօրաբանակին Նախորդ հրամանատար Բէհճէթ փաշայի, որ Զ. զօրաբանակին հրամանատար կարգուած է, ուղղակի իւր նոր պաշտօնատեղին ուղեւորիլ։

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԽԱՍԳԻՒՂ

Խասգիւղէն կը գրեն մեզ.

«Գիւղիս մէջ ուր այնքան քիչ են նորութիւնք՝ ուշագրաւ նորութիւն մ'է Սարաֆեան Եղբարց Դեղարանին նորոգեալ և զարգացեալ վիճակը։

«Դեղարանք, թէև անհատական գործք, բայց այնքան նպաստամատոյց են հանրային առողջութեան, որ դեղարանի մը յառաջդիմութիւնը կրնանք մինչեւ իսկ երբեմն հանրօգուտ իրողութիւն մասնանիշ ընել։

«Սարաֆեան երկուքին Եղբարք քաջարուեստ դեղագործներ են, վկայեալ կայս. Բժշ. Վարժարանէն, և իրենց փորձերը Մայրաքաղաքիս ուրիշ կողմերը տուած են արդէն։ Ի Խասգիւղ իրենց սեփականութիւն եղած Դեղարանը վերջերս նորոգ կազմակերպեալ լինելով, դեղօրէից ընտիր և խղճամիտ պատրաստութեամբ, դեղանիւթոց թարմութեամբ և սպասարկութեան կանոնաւորութեամբ թէ՛ բժշկաց և թէ հասարակութեան վստահութիւնն ու համակրանքը շահած են։

«Ձեզ մաղթեր որ ընթերցողք պէտք ունենան դեղի համար այս կամ ուրիշ դեղարան դիմել։ Բայց եթէ երբեք դիմեն ի Սարաֆեան Դեղարան, պիտի տեսնեն թէ ճշմարտութիւն և ոչ թէ չողոքորթութիւն է գրածս։

«Սարաֆեանք ո՛չ միայն հիւանդներուն այլ և առողջներուն օգտակար կը հանդիսանան։ Անոնք որ հարսանեաց հանդէսներու, անուան տօնախմբութեանց և երեկոյթներու համար այս դեղարանին յանձնարարած են պտուղներու քոնեաքներ, մանաւանդ մանիշակի քոնեաք, քաքաօ, և՛ այլ ոգելից քաղցրաւենիք, փորձով կը վկայեն Սարաֆեան Եղբարց փափկաճաշակ արուեստագիտութեան։

«Իբրեւ տկարակազմներու համար օգտակար պատրաստութիւններ, կրնամ նշանակել Սարաֆեան Եղբարց Մօռիւ ձկան իւղի օշարակը (Լաքթոֆօսֆաթ և Իփօֆօսֆիթներով)։ Բալսամական [illegible] հեղուկը (կուտրոն պալսամիք), որք կը բուժեն խոյլերը, անարիւններն, և հազոտները։ Մարսողական էլիքսիրը (էլիքսիր էօփէփթիք Սարաֆեան), և Քինաքինայի թանձրահեղուկ հիւթն (Էքսթրէ կամ Տըմի-Ֆլիւիտ քէնքինա, և վերջապէս իրենց շինած Օտէն տը լա Քօռն տ'Օռ, որ հազերն և թոքատապի ու ցնցղատապի մնացորդները կը բուժէ, —ամենքն ալ բժշկային միաձայնու վկայութեամբք հաստատեալ և նուիրագործեալ։»

ՀԵՌԱԳԻՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԷՐԼԻՆ, 6 մարտ.— Ռայխսթակի մէջ Լոռէնի երեսփոխան Պ. Հէօֆէլ յայտարարեց թէ Ալզաս-Լօռէն անցագրոց կանոնագրութեան ներքեւ նեղուած է եւ տակաւին աւելի սաստիկ պիտի նեղուի։ Դժբաղդաբար գրգռողները Ֆրանսայի մէջ են. այն քաղաքական անձերն են որոնք հայրենասիրական մենաշնորհը ունենալ կը կարծեն և պիտի արգիլեն բարեբաստիկ յեղաշրջումը յԱլզաս Լօռէն ընդ մէջ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ։ Ատենապանը յայտնեց թէ Ալզաս-Լօռէնի ժողովուրդը այս գրգռիչներուն հետ բնաւ գործ չունի։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 6 մարտ.— Միլան թագաւոր երէկ իրիկուն աստ ժամանեց։ Աղեքսանդր թագաւորը, խնամակալք, Նախարարք և խուռն բազմութիւն մը կայարանին մէջ դիմաւորեցին զինք։ Խնամակալաց և նախարարներուն շնորհակալ եղաւ իրեն եղած համակիր ընդունելութեան համար։

ՍՈՖԻԱ, 6 մարտ.— Պարոն Վանկէնհայմ, գերման ներկայացուցիչն ի Սոֆիա որ ռուսահպատակաց շահերն պաշտպանելու պաշտօնն ունի, Պուլկար կառավարութեան յանձնեց ծանուցագիր մը ի դիմաց Ռուսիոյ կառավարութեան բողոք բառնալով Պուլկարիայէն արտաքսեալ երկու ռուս հպատակաց համար։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 6 մարտ.—Ռուսիոյ պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ կայսեր որդի մեծ դուքս Կէորկի Ալեքսանդրովիչի առողջական վիճակ գոհացուցիչ է, բայց կատարեալ ապաքինութեան համար պէտք է որ իշխանը ժամանակ մը կենայ տաք կլիմայի տակ։ Վաղն Աթէնքէն Ալճերիա պիտի երթայ երեք շաբաթ կենալու։

ՊԵՐԼԻՆ, 6 մարտ.—Կայսրը երէկ ներկայ գտնուեցաւ ներքին գործոց նախարար Պօլթիխէրի կողմէ տրուած հացկերոյթին։ Կայսրն այս առթիւ շեշտեց ծովային նախարարութեան ելմտացոյցն քուէարկելու և այս կարեւոր հաստատութիւնն զօրացնելու պէտքին վրայ, որ սահմանուած է իշխել Պալթիկ և Հիւսիսային ծովերու վրայ և պաշտպանելու այս երկու ծովերն իրար միացնող ջրանցքը։ Կայսրը յայտնեց նաեւ անհատական նաւեր շինելու պէտքն՝ օտարէն անկախ լինելու համար։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 22 փետր.

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110
3 » Բարիզի »		22 90
Օսմանեան Քօնսօլիտէ		
[illegible]		21 20
[illegible]		— —
[illegible]		21 17 1/2
[illegible]		21 16 1/2
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		85 9
» » ժամ 5ին		85 3
ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ		
Փոխառութիւն	A Սէրի	44 3/4
»	B »	25 1/4
»	C »	21 17 1/2
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ		
Սօսիէթէ ճէնէրալ	[illegible]	5 32
Կրէտի ճէնէրալ	[illegible]	9 25
[illegible]	» »	6 [illegible]
Օսմ. [illegible]	» »	4 35
[illegible]	»	535
Ռումէլիի երկաթուղին	[illegible]	78 1/2
Բաժնեթուղթ Լավրիոսի	[illegible]	155
ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 22
Անգլիական ոսկի	»	110 6
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	108
Իմբերիալ	»	90 6
[illegible]	»	51 12
Ռուսիոյ թղթադրամ	»	7 72
Մէճ. արծաթ. (տարբ.)	»	108 16
Վեցնոց	»	[illegible]3
Հինգնոց	»	[illegible]3
Մեթալիք	»	10 30
Թասֆիյէ	»	20 20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	8—9

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 6 Մարտ, ժամ 3 վայր. 43 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 55
» » 4 1/2 %	105 12 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	19 70
Օսմանեան երկաթուղի	78
» Րէժիի բաժնեթուղթը	353 75
Պանք Օթօման	623 75
Սօսիէթէ ժէնէրալ	143 75
[illegible]	820
Իտալական Ռանթ 5 %	95 92 1/2
Հելլենական 5 %	457
Փրիօրիթէ Թիւրք (1890)	437 50
Եգիպտական միացեալ	495
Պանք տը Բարիզ	830
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	468 75
Ռիօ Թէնթօ	580
[illegible]	698 75
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 25 1/2
Լոնտոն, 6 Մարտ, ժամ 6 վայր — երեկոյ	
Անգլ. քօնսօլիտէ	96 1/2
Օսմ. » Սէրի Դ.	19 7/16
» » » Ա.	44 3/4
» » » Բ.	25 1/4
» » » Գ.	19 7/16
Փոխառութիւն 1877	103 11/16
Պանք Օթօման	15
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)	98
» առանձ. (փրիվիլէժիէ) 1890	94
Ռիօ Թէնթօ	23
[illegible] (փոխառ. Ռօչիլտ)	102 1/2
Հելլենական 5 %	89 3/4
Մոնոփօլ »	71 3/4
Ռուսական 1889	99 3/4
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 470
Վիեննա, 6 Մարտ, ժամ — վայր. —	
Օսմանեան երկաթուղի	37 50
» Րէժիի բաժնեթուղթը	156
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 10
» Փարիզի »	45 50
Պէրլին, 6 Մարտ, ժամ — վայր. —	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
» Փարիզի »	80 35
Ռուսաց թղթադրամ	238 25
Օսմանեան երկաթուղի	79 80
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	19 10

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 4 Մարտ, ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 45
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	19 62 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	78
Օսմ. Րէժի	353 75
Փրիօրիթէ Թիւրք	437 50
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	— —
Պանք Օթօման	627 50
Ռիօ Թէնթօ	580
Սօսիէթէ ժէնէրալ	— —

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

ԼԱ ՖԻՅ ՏԻՒ ՐԷԺԻՄԱՆ

Օր. Տը Վիլըրէյի նպաստին տրուած երեկոյթը սկսաւ երէկ երեկոյ ի մի արարուած թատերախաղով, երկասիրութիւն Լամպէր Թիպուլի։

Օր. տը Վիլըրէ, որ Մարիի դերը կը կատարէր Լա ֆիյ տիւ Րէժիմանի մէջ, տկարութեանը պատճառաւ չկարողացաւ շարունակել ու թողուց իւր պաշտաման կատարումը Օր. Պէնաթիի որ յոյժ գովելի կերպով երգեց մինչեւ վերջը։

Տօնիծէթթիի այս ախորժալուր նուագախաղը Ֆրանսացւոց հայրենասիրական զգացմունքը կը գրգռէ ու միշտ հեշտալի է նոցա համար նորա ներկայացումը։ Յոյժ գեղեցիկ հատուածներ կան, ի նմա. ի միջի այլոց յիշենք

«Պէտք է երթալ եւլն» զոր օր. Պէնաթի դերին արժանի զգացմամբ արտասանեց, գոգցես արտասուք խառնուեր էին ձայնին տխրական ելեւէջներուն մէջ։ Ուստի եռանդագին ծափահարութիւնք լսուեցան բոլոր թատերասրահին մէջ։ Ապա երգեց «Ողջոյն քեզ Ֆրանսա եւլն»։

⁂

Ախորժելի լուր մը տամ նոցա որք արհամարհելով այն տխրութիւնը զոր կը ներշնչեն ի մեզ երեւակայական վիշտք թատերականք, կ'ընտրեն միշտ զուարթանալ։

Ամսոյս 16ին (Ն. Տ.), տիկին Ժիւտիք դարձեալ ի մայրաքաղաք մեր պիտի գայ։ Նոյն աւուր երեկոյին պիտի ներկայացունէ [illegible] երկրորդ երեկոյին Մամզէլ Նիթուշ և հետեւեալ օրը պիտի երթայ ի Պաթում, և յետոյ ի Թիֆլիս։

Վաղը կէս օրէն վերջ

ՄԻՆԵՕՆ (MIGNON)

Երեկոյին

ԼԱ ԺՕԼԻ ՊԱՐՖԻՒՄԷՕԶ

(LA JOLIE PARFUMEUSE)

ՅՈՎՀ. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Մաղաքեան էֆէնտիի տնօրէնութեան ներքեւ հայ դերասանաց կողմէ տրուելիք թատերական ներկայացումը որ անցեալ երկուշաբթի գիշեր յետաձգուեցաւ՝ խստաշունչ օդին պատճառաւ, տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի, 25 փետրուար, գիշերուան ժամ երեքին ի Նոր Թատրոն Բերայի։ Ներկայացուելիք խաղն է

ՅՈՎՍԷ ԵՂԵՐԱՊԱՀ

Թատերգութիւն մէկ յառաջաբանով եւ երեք արարուածով։ Թատերգութենէն յետոյ պիտի ներկայացուի, նոյնպէս Թուրքերէն լեզուաւ, ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը։ Գիները չափաւոր են. օթեակք՝ Պէնուար ղրշ. 100, Պել-Էդաժ՝ 80 և Բ. կարգ 40։ Թիկնաթոռք՝ Ա. 5 կարգերը 20, մնացեալք 15, Նստարանք՝ 10, մուտք օթեկաց և Բառատի 5 ղրշ։ Մաղաքեան էֆէնտի և իւր խումբը կը յուսան որ հասարակութիւնը պիտի քաջալերէ իրենց թատերական այս ձեռնարկը, ներկայ գտնուելով երկուշաբթի գիշերուան ներկայացման։

«ԶԷՄԻՐԷ» ՕՊԵՐԱՆ

Չուհաճեան Տիգրան էֆէնտիի Նոր օբէրա-գօմիքի՝ Զէմիրէի փորձերը պիտի սկսին յառաջիկայ երկուշաբթի։ Զէմիրէի դերը պիտի կատարէ Օր. Պէնաթի։

ԳՐԱԿԱՆ

ՏԻԿԻՆ ՊՈՎԱՐԻ

Կիւսթավ Ֆլոպէրի Տիկին Պովարին՝ վերջին տպագրութեան առթիւ՝ կարդալու առիթ ունեցայ․ Տիկ․ Պովարին կը հռչակեն գրագէտք և քննադատք դարուս մեծագոյն վէպը— վէպ մը՝ որ Ֆրանսայի գաւառական կեանքէն փոխ առնելով իր դիւցազունքն՝ արժանացած է, հակառակ իր ոստանաշուրկ տիտղոսին, գրաւելու այնքան բարձր տեղ մը ֆրանսական վիպական ճոխ գրականութեան մէջ․ Այս կ'ապացուցանէ թէ տեղն, դիրքն եւ ժամանակը չեն որ գործի մը հռչակը կ'աւելցնեն կամ կը նուազեցնեն, ինչպէս որ էր երբեմն, որոց հակառակ գործեց մեծագոյն հեղինակն անգղիական գրականութեան եւ որոյ դէմ գրեց ֆրանսացի ամենէն չատ աղմուկ հանող վիպագիրն կամ լաւ եւս հոգեգիրն․ Ֆլոպէր Տիկ․ Պովարին գրեց 1856ին թերթօնի ձեւով Բարիզեան հանդէսի մը մէջ․ Հրատարակութեան օրէն սկսան այդ անբասիր հեղինակին չուրջը անվերջանալի վէճեր, իւրաքանչիւրն իր եղանակաւ դատելով գործը, մին զայն ամենէն անբարոյական և ուրիշ մը ամենէն բարոյալից մատեանը գովելով, մինչեւ որ խնդիրը դատարանի յանձնուեցաւ և ընդհանուր դատախազին ծանր ամբաստանութեանց ենթարկեցան թէ՛ հեղինակն և թէ տպագրիչք, որպէս հանրային բարոյականի դէմ լպիրշ հրատարակութիւն․ Սակայն հռչակաւոր իրաւաբան Պ․ Սէնար կ'արդարացնէ դատարանին առջեւ իր բարեկամին որդւոյն գործը, նորա նպատակին ստէն իրազէկ լինելով, կը պաշտպանէ զայն ջերմ դատավարութեամբ մը ջրելով ամբաստանութեանց ամենէն նրբին մասերը՝ լուրջ ընդդիմաբանութեամբ և մատնանիշ ընելով ամենէն լպիրշ դատուած մասանց յատկութիւններն, արժանիքն ու ճշմարիտ նպատակը․

Այդ արդարացման վայրկենէն սկսեալ, Ֆլոպէր եղաւ Ֆրանսայի անզուգական գրիչը․ Անմահ հռչակուեցաւ իր հրաչակերտ և այն ատենուան ֆրանսական թերթերը չը դադրեցան իրենց նկատողութիւնները եւ գովունակութիւններն արտայայտել այդ դեռ նախորդ օրուան անծանօթ հեղինակին գործին նկատմամբ․ Եւ անկից ի վեր, ամեն պարագայի մէջ, ամենէն դժուարահաճ քննադատն իսկ չը վարանիր յայտարարելու զՊովարի մեծ գործ մը․ Արդ յայտնի է թէ երբ մարդ մը չարունակ այդ երգը իր ականջին մէջ լսէ, կ'ունենայ տենչ մը ծանօթանալու այդ հռչակին ու առանձին կազմելու գաղափար այդ չքնաղակերտ արտադրութեան վրայ․ Այսպէս կը խորհէի երբ կարդացի Պուրժէի Հոգեբանական ուսումնասիրութիւններն որու մէջ Պուրժէ նուիրած է մեծ գլուխ մը Ֆլոպէրի՝ յաւէտես ակնարկներով․

Կը պատմուի թէ Լամարթին որ կը կարդար, գիւղին մէջ քաշուած, Բարիզեան հանդէսին մէկ մի թիւն ուր կը հրատարակուէր Տիկ․ Պովարին՝ չափազանց գոհ կը մնայ և ուզելով իր գոհունակութիւնն յայտնել հեղինակին որ իրեն բոլորովին անծանօթ էր կը խրկէ քարտուղարը հանդէսին խմբագրատունն որ հասցէն սորվելով տունը կ'երթայ և Լամարթինի չնորհաւորութիւնները կը մատուցանէ․ Ֆլոպէր չնորհակալութիւն յայտնելու համար Լամարթինի կը դիմէ և մեծանուն բանաստեղծը կը պատասխանէ նմա․ «Բսան տարուան մէջ լաւագոյն գործը կարդալու առիթը տուիր ինձ․» Ուստի ո՛րքան մեծ կը լինի Լամարթինի զարմանքը երբ կ'իմանայ թէ Ֆլոպէր ամբաստանութեան ներքեւ կը գտնուի այդ գործին համար և կ'ըսէ թէ․ «Ամբողջ կենացս մէջ միակ անձն եղած եմ որ իմ և այլոց գրական գործոց մէջ հասկցած եմ լաւագոյնն թէ ի՛նչ է հանրութեան բարոյականն և չէ կարելի որ Ֆրանսայի մէջ լինի դատարան մը որ զքեզ դատապարտէ․» Ահա թէ ի՛նչ էր այդ հռչակաւոր անձին կարծիքը Տիկ․ Պովարիի նկատմամբ․

Արդ՝ երբ ուչի ուչով ընթեռնունք զՏիկ․ Պովարի, գլխաւոր ճշմարտութիւնն որ կը ցայտէ անտի սա իրողութիւնն է թէ՝ իւրաքանչիւր ոք իր աստիճանին համեմատ դաստիարակութիւն մը պէտք է ստանայ, մանաւանդ իգական սեռն․ Հակառակ պարագային տեղի կունայ կարգ մ'անկարգութեանց զորս Ֆլոպէր վարպետի գրչով մը վեր հանած է Տիկ․ Պովարիի մէջ․ Ֆլոպէր կը պատկերէ մեզ կնոջ վիճակն երբ իր չրջանակէն դուրս ելնել կուզէ, փոխանակ իրեն գտնըւած պայմանաց մէջ իր կեանքը յարմարցնելու, ծննդեամբ, կացութեամբ վայելուչ սահմանին մէջ մնալու, օտար ցանկութեանց ետեւէն կը վազէ՝ զորս իրեն համար՝ բարձր դաստիարակութեան մը մէջ քաղած է․ փոխան իր ընտանեկան յարկին մէջ փնտռելու երանութիւնն, իր միութեան մէջ որոնելու երանութիւնն, կը խուզէ զայն անվերջանալի անըղջոց մէջ․ Ահա՛ այդ կնոջ տիպարն է որ կը տեսնենք յանձին Տիկ․ Պովարիի, տիպար՝ որ դժբաղդ է ըսել, կերեւի իր զանազան ձեւերուն ներքեւ, բազմաթիւ առերեւս գոհ ու զուարթ ընտանեաց մէջ․

Ֆլոպէր քաղած է իր նիւթն իրական կենաց ամենօրեայ երեւոյթներէն, զորս ուսումնասիրելու ամենէն աւելի դիւրութիւն ունէր, հայրը լինելով Ռուանի հիւանդանոցին մէջ վիրաբոյժ մը․ Տեղական կենաց հետ չըփումամբ և ի լուր իր հօր պատմութեանց՝ Ֆլոպէր կարող եղած էր չինել հիւսքն այն պատմութեան որ այնքան յուզում պատճառեց Եւրոպայի․ Անհաւատարիմ կնոջ պատմութիւնն է դա․

Գիւղացի բժիշկ մը Պ․ Պովարի, որ իր մանկութենէն ցոյց կուտայ ապագային մէջ ի ցոյց բերած՝ մեղկ ու անհաստատ բնութիւնը, զոր հեղինակը կը ներկայացնէ իբր դանդաղ ու կէս մը անմիտ աննշանութեան տիպար մը, կ'ամուսնանայ երկրորդ անգամ մեր դիւցազնուհւոյն հետ, ագարակապանի մը դուստրն, Օր․ Էմմա Ռուայի, որ Ռուանի մէջ բարձրաստիճան դասու աղջկանց հետ Իւրսիւլեան վանքին մէջ կ'առնու իր դաստիարակութիւնն․ Ամուսնութեան վայրկենին՝ Պ․ Պովարի գերի եղած է իր կնոջ, նորա առաջ ծունր եկած՝ ինքզինքը մարդկանց ամենէն երջանիկ կը համարի, և ամուսնոց ամենէն կոյրն է․ Իր միակ մտածումն է իր կնոջ փափաքներն իրականացնել, որոյ համար կարելի եղած զոհողութիւններն յանձն առնուլ պատրաստ է ամեն պահու․ Ահա՛ ամուսինն որ կերեւի յայտ ու մեկին՝ իր պարզամտութեամբ՝ առանց յաւակնութեանց․ ամուսին մը որ կերազէ միայն հանգստութիւն իր պաշտելի կնոջ քով․ Այս պարագայից մէջ ի՞նչ կը պակսէր կնոջ, նիւթելու թէ իր երջանկութիւնն և թէ իր ընտանեկան յարկին․ չատ մեծ ջանք պէտք չէր կնոջ այդ նպատակին հասնելու համար, սակայն, ինչպէս ըսինք, Տիկ․ Պովարի մեծ տեղ մեծցած, մեծ գրքեր կարդացած է․ մեծ ցանկութիւններ ունի․ կ'երազէր թէ Վոլթեր Սքոթի պատմած սպիտակափետուր ասպետն սպիտակ ձիու վրայ գայ և զինքը յափշտակէ տանի․ այլ եւ իրականութիւնն ի՞նչ կը ցուցնէ նմա, ինչե՞ր կերեւակայէր և ի՞նչ ունեցաւ․ պարզ բժիշկ մը առանց կամաց, առանց հարստութեան, առանց ունենալու հռչակաւոր անցեալ մը, առանց սերեալ լինելու ասպետական ընտանիքէ․ վերջապէս առանց ունենալու ո և է տիտղոս մը․ Ո՞րչափ տանջանք ուրեմն այդ կնոջ համար գալ և թաղուիլ գաւառի մը մէջ, հեռի քաղաքին ժխորէն եւ զբօսանքներէն․ Ցրտօրէն կը պատասխանէր ամուսնոյն գուրգուրանաց, ժամերով ճակատը դրած պատուհանին ապակւոյն վրայ՝ կը մըտածէր եւ հորիզոնէն նոր բանի մը կ'սպասէր, որ սակայն կուչանար երեւան գալու․ Մոտակայ գղեակներէն օր մը հրաւէր կը լինի՝ երբ բժիշկ ներկայ գտնուելու Պ․ Պովարիի իր ընտանիքով հանդերձ․ Առաջին անգամ տիկին Պովարի այդ չլացուցիչ լոյսերուն մէջ, ակնախտիղ ադամանդաց մէջ՝ կ'զգայ թէ ինք ո՞ր աստիճան ստորին դասու մը մէջ կը գտնուի․ Ցուցումներ կ'ունենայ, կը պարէ դերակոմսի մը հետ որ նմա կ'ազդէ անծանօթ խռովութիւն մը․ Այդ վայրկենէն սկսեալ՝ ինչ որ զինքը կը չրջապատէր, իր ամուսինն, ամեն ինչ անհանդուրժելի են․ Խեղճ ամուսինը՝ տեսնելով կնոջը նեղութիւնը և տաղտուկը կը փոխէ գիւղը և կուգայ հաստատուիլ Ռուանի մօտակայ գիւղերէն Եոնվիլի մէջ․ Աստ է որ տեղի կ'ունենայ առաջին գլխաւոր դէպքը տիկին Պովարիի կենացը մէջ․ Այդ գիւղը հասած գիշերն իսկ կը նշմարէ տեղւոյն նոտարին քարտուղարը, Լէոն Տիւբիւի, որու վրայ կը սեւեռէ իր սուր ակնարկներն․ Լէոն սակայն դեռ չատ երիտասարդ և անփորձ տղայ մ'է որ փաստաբանութիւն ուսանելու համար պիտի երթայ ի Բարիզ․ Լէոն կը կը յաճախէ Պովարիի տունը, ուրիչ ո եւ է մէկը անոր այցելութիւններէն պիտի կասկածէր, սակայն ամուսինն այնքան պարզամիտ է որ կը հաւատայ կնոջը առաքինութեան․ Լէոն, անփորձ, միեւնոյն հաւատն ունի․ Ուստի՝ Լէոն կը մեկնի, առիթը կը պրծի, սակայն այլ առիթներ չեն պակսիր․

Ճիշդ իրենց մօտը կը բնակի Պ․ Ռոտոլֆ Պուլանժէ մը, երեսուն չորս տարեկան, վայրագ բնութեան տէր անձ մը․ Շատ աչխարհակալութիւններ վարած էր կանանց հետ, գիտէ դոցա տկար կողմերը․ ուստի երբ կը տեսնէ առաջին անգամ զՏիկ․ Պովարի, անմիջապէս կը հասկնայ նորա բնութեանց կազմութիւնն եւ կ'որոչէ զայն իր հոմանուհին ընել․ երեք անգամ տեսնել կը բաւէ զայն ծուղակին մէջ ձգելու համար որ տեղի կ'ունենայ ձիով պտոյտի մը պահուն՝ զոր ամուսինը կնոջը առողջութեան համար հարկ դատած էր․ Ժամադրութիւններ կը կրկնապատկին Ռոտոլֆի գղեկին մէջ, մինչեւ իսկ բժշկին տան պարտէզին մէջ․ Տարփաւորք կը հասնին մեղկութեան վերջին աստիճանին․ Տիկ․ Պովարի կ'ուզէ որ Ռոտոլֆ զինքը յափշտակէ տանի․ Ռոտոլֆ չհամարձակիր մերժել․ այլ նամակի մը մէջ կը բացատրէ ադոր անկարելութիւնն ու իր մեկնման որոշումը․ Շանթահար կը մնայ Տիկին Պովարի՝ երբ կը կարդայ նամակը եւ ծանր հիւանդ կիյնայ եւ մահուանէ դժուարաւ կանչատի․ Ամուսինն՝ երբ տիկինը կապաքինի թէ օդափոխութեան եւ թէ զայն զբօսցնելու համար կը տանի օր մը ի Ռուան ներկայ լինելու թատերական մեծ խաղի մը․ Թատրոնի մէջ որո՞ւ կ'ուզէք որ հանդիպի, ճիշդ այն Լէոնին որ Բարիզէ վերադարձած է, ի Ռուան՝ զարմանալի եղանակաւ ուսեալ եւ փորձառու․ այլ Լէոն չփախցներ ձեռքէն կնոջը օձիքը․ եւ գիտէք անկումը ո՞ւր տեղի կ'ունենայ, կառքի մը մէջ․ կինը չուզէր նստիլ կառքը, սակայն երբ Լէոն կ'ըսէ «այս է սովորութիւնն ի Բարիզ» ալ չկրնար դիմադրել այդ դիւթական Բարիզի անուան առաջ․ Ժամադրութիւնները կ'սկսին ինչպէս Ռոտոլֆի ատեն․ կը վարձէ սենեակ մը ի Ռուան ուր չաբաթը անգամ մը կը վազէ անհամբերութեամբ Տիկ․ Պովարի, կը յափրանայ այս երկրորդ սէրէն ևս և կը յոգնի վերջին աստիճան․ Ադկից վ'ըջը կ'սկսի ցաւոց եւ տրտմութեանց օրերը որ կը գրաւէ վէպին վերջին եւ կարեւորագոյն մասը․ Տիկ․ Պովարի մինչեւ այն ատեն զեխ և չռայլ կեանք մը կը վարէր յանդէտս իւր ամուսնոյն․ Նուէրներ չռայլած էր Ռոտոլֆի եւ Լէոնի․

Այս ծախքերուն դէմ դնելու համար խել մը պարտամուրհակներ ստորագրած էր․ ամուսինէն ստացած էր ընդհանուր փոխանագիր վարելու համար երկուքին հօրենական ստացուածք, դէմը ելած էր վաչխառու մը որ փոխան պարտամուրհակներու փոխ տուած էր Տիկ․ Պովարիի զանազան գումարներ, զորս ժամանակին անկճար մնալով, վերանորոգած էր չահերն, բարդելով՝ երկրորդի մ'անուան, և այսպէս չարունակաբար, մինչեւ որ կուգայ կը հասնի այն օրը՝ յորում անկարող վճարելու՝ կառավարական թուղթը կը ներկայանայ, կը դատապարտուի և Պ․ Պովարիի, որ ամեն բանէ անտեղեակ է, կարասեաց վաճառման ազդը կը յայտարարուի․ Տիկ․ Պովարի խելակորոյս եղած՝ կը դիմէ ամենուն դրամ գտնելու համար․ Ստորնութեան ամեն աստիճաններէն իջնալով Ռոտոլֆի տունը կ'երթայ․ հոն եւս չը յաջողիր․ Միակ մէկ ջոց կը մնայ, այն է երթալ ամուսինէն ներողութիւն խնդրել, ամեն ինչ անոր բացատրել․ սակայն անկարելի է այդ ստորնութիւնն ալ գործել, չը կրնար անոր վեհանձնութիւնն ընդունիլ․ պէտք է ուրեմն կորսուիլ, ոչնչանալ, ուստի չը վարանիր և կը թունաւորէ ինքզինքը․ Կը հետեւի սմա ամուսնոյն յուսահատութիւնն, տխուր տեսարաններ զոր Ֆլոպէրի նկարագրական և իրական ոճը պէտք է պատմելու համար․ Օր մը սակայն կնոջը սենեակը մտնելով կը բանայ արկղիկ մը և հոն կը գտնէ Ռոտոլֆի, Լէոնի կենդանագիրները և նամակները․ Ի՛նչ զարմանալի ամուսին, որ որ այն ատեն գոնէ չզգար զայրոյթ մը, կատաղութիւն մը այդ անհաւատարիմ կնոջ դէմ․ ընդհակառակը, կը դըդայ, կը յափշտակուի այն կնոջ համար, որու ուրիչներ տէր եղած են․ Ի յիշատակ այն ցանկութեանց զորս իր հանդուցեալը թողուցած էր նմա կը լքանէ այն վայրկենէն իր պաշտօնը, ընտանիքը, իր ստացուածոց վերջին մասը հողմոց կը յանձնէ, և հուսկ յետոյ իր տան պարտէզին մէջ իր մահը կը գտնէ․

Ահա ընդարձակ վէպի մը համառօտութիւնը, սակայն կմախն է սա միայն․ ասոր քով դեռ ո՜րքան երկրորդական տիպեր կան, զորս չը յիչեցի իսկ եւ որոց ինքնատիպ երեւոյթը և նկարագիրը Ֆլոպէրի անզուգական տաղանդը կը կազմեն․ կրնայ բսուիլ թէ Ֆլոպէր եղած է Նախաքանն այս դպրոցին որ արդի Ֆրանսայի վիպական գլխաւոր դպրոցն է, այն է իրականն եւ ճշմարիտը․ Ֆլոպէրի յատկութիւնը կը կայանայ մանրամասնութեանց մէջ ոչ մի հեղինակ կը վարանի զՖլոպէր իբր օրինակ ընտրելու և կը ջանայ հասնելու Տիկ․ Պովարիի բարձրութեան․ Ֆլոպէր որ իր վէպերուն նիւթն առած է գրեթէ գլխաւոր մասամբ գիւղական կեանքէն՝ ունի այդ դասակարգին համար մեծ նողկանք մը․ Հակառակ իրեն կամաց կը մտնէր այդ գիւղացւոց մտքին մէջ և զայն բառ կարի ճշմարիտ գոյնով կը պատկերէր․ կը խորչէր իր բուն զգացումները արտայայտելու․ կ'ըսէր երբեմն․ «Ո՛րքան պիտի փափաքէի յայտնել այն զոր կը խորհիմ և ամփոփել պարբերութեամբ զՖլոպէր, այլ ի՞նչ է այդ պարոնին կարեւորութիւնը․ [illegible]» Այս վերջին բառերը Ֆլոպէրի խոկութիւնը երեւան կը հանէ, հեղինակ մը՝ որ չունի յաւակնութիւն, կեդրոնացած է իր ամբողջ ոյժը իր արտադրութեան գերազանցութեան ու ճչդրտութեան մէջ, մարդ մը որ եղած է մանրակրկիտ զննող մը և մանաւանդ առաջնակարգ գունագեղ գրիչ մը, որ բառերու ձայնին իսկ ուչադրութիւն կ'ընէր, որ իմաստին համեմատ նախադասութիւն կը գրէր․ ահա՛ թէ ինչ է Ֆլոպէր․ միշտ իր անձէն դժգոհ, կը դանդաղէր եւ կը տառապէր իր մտածածին չկրնալ հասնելուն համար․ Քանինե՞ր պիտի ցանկային ունենալ սակայն Ֆլոպէրի տաղանդն և համբաւը․

ՄԿՐՏԻՉ Կ․ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ՊԱՐԹԸՆԻԷՖ ՏԵՂԱԿԱԼԻՆ

Վերջերս Արեւելքի «Աստի-Անտի» գլխոյն մէջ յիչուած էր այն եղերական սպանութիւն զոր գործեց Պարթընիէֆ ռուս տեղակալն, բաւական նշանաւոր անձնաւորութիւն մը, որուն քոյրը պատուակալ օրիորդն է Ռուսիոյ կայսրուհւոյն և եղբայրը՝ կուսակալ, և որ այդ անվայել ոճիրն գործելէ ետք չէր համարձակած անձնասպան լինիլ․ Արդ, անցեալ երկուչաբթի Վարչաւիոյ գաւառային ատենին առջեւ սկսաւ յիչեալ տեղակալի դատն որ աւասիկ․

Դատական ամբաստանագրոյն համառօտութիւնն է հետեւեալը — «1890 յունիս 19ին, առաւօտուն կանուխ, Պարթընիէֆ տեղակալը խենդի պէս մտնելով իր զինուորական պետ Լիքաչէֆ հարիւրապետին բնակարանը, գետին նետեց իր համազգեստը, գոչելով,

—Ահաւասիկ ուսնոցներս, ձեզ կը դարձնեմ․ Մառի՛ն սպանեցի․

—Ո՞ր Մառին, գոչեց հարիւրապետը․

—Մառի Վիսնովսքայ, Մեծ-Թատրոնի դերասանուհին․

Հարիւրապետն անմիջապէս հագուելով՝ արթնցուց միւս սպայներն, և ամենքն ի միասին որոշեցին Օր․ Վիսնովսքայի բնակարանն երթալ․ Սենեկապանուհին դեռ կը քնանար․ Արթնցուցին զայն․ Պատասխանեց թէ իր տիրուհին գիշերը քաղաքն անցուցեր էր․ Զօրանոց դարձան, ուր Պարթընիէֆ տեղակալն յայտնեց թէ մանկամարդ կնոջ դիակը կը գտնուէր Նովկորոտսքա փողոցը բնակարանի մը մէջ, զոր ինք վարձած էր անոր համար և որոյ բանալին անոնց տուաւ․ Կոմս Քաֆինձ և Պ․ Էլեձ սպայք անմիջապէս գացին յիչեալ փողոցի տունն ուր արդարեւ գտան դերասանուհին մետաքսապատ ներքնակենկի մը մէջ արեւելեան բազմոցի մը վրայ տարածուած՝ չապիկով և բէնուառով, որուն ծալքերուն մէջ կային երեք կեռաս եւ Պարթընիէֆ տեղակալին երկու այցետոմսերը․ Աջ ստինքին ուղղութեամբ կողին վրայ վէրք մը կը տեսնուէր զոր բացած էր լայնափող րէվոլվէր մը․ Թխագոյն արիւն մը՝ վէրքին չուրջը թանձրանալէ առաջ՝ Օր․ Վիսնովսքայի հօշիկները, նուրբ ժանեակէ թաչկինակն և գորշագոյն ներքնակը ներկած էր․ Ըստ երեւոյթին, մահը վայրկենական էր եղած․ Երկու այցետոմսերէ միոյն վրայ Օր․ Վիսնովսքայի ձեռամբ կապար գրիչով գրուած էին հետեւեալ տողերը․

«Ա— [illegible] Փ—[illegible]․ Բարեկամս, ձեր «երկարատեւ սիրոյն համար չնորհակալ «եմ ձեզ․ Իմ վերջին հրաժեշտիս հետ կը «ղրկեմ ձեզ և իմ յետին կամքս․ Կ'աղա«չեմ որ բարեհաճիք Թատրոնէն գանձել «իմ առնելիքս՝ 200 ռուպլի Սէնթ-Բէ-ի ներ«կայացման համար․ ասկից զատ, Արուես«տագիտաց Արկղէն հանգանակութիւն«ներս և դրամի գրած իրերս տակաւին «ետ չեմ առած․ Կ'աղաչեմ, կը պաղա«տիմ ձեզ․

Միւս այցետոմսին վրայ գրած էր․

«Այս մարդն իրաւունք ունի զիս սպա«նելու․ Վերջին հրաժեշտս իմ սուրբ եւ «յարգելի մօրս և Ալեքսանդրին․ Կը ցա«ւիմ կեանքս ու տառապանքներս զորս ի«րեն կը թողում․ Իմ խեղճ ճչուա՜ռ մայրս, «քեզնէ ներում չեմ խնդրեր, զի իմ կամ«քովս չէ որ կը մեռնիմ․ Մայր, հո՜ն վե«րը գիրար պիտի տեսնենք․ Վերջին վայր«կենին կ'զգամ զայդ․ Սիրոյ հետ կատակ «չըլլար․

Զարդասենեկին մէջ կը տեսնուէին ընթրիքի մը մնացորդները, չատ մը կտոր կտոր եղած սպտիկ թուղթեր, խառնիխուռն նետուած հագուստներ․ Անկողնոյն քով, ջահակալի մը վրայ, ափիոնի փոքր սրուակ մը կար․

Սպանութենէ առաջ կամ գործադրութեան պահուն տեղի ունեցած պարագայներուն վրայ հարցաքննուելով, Պարթընիէֆ տեղակալ պատասխանեց թէ ինք օր․ Մառի Վիսնովսքայի ներկայացուած էր 1889 փետր․ ամսուն թատերական ներկայացման մը միջոցին․ Հռչակաւոր դերասանուհւոյն գեղեցկութիւնը բուռն տըպաւորութիւն բրած էր ռուս երիտասարդին վրայ․ Պարթընիէֆ հիանալով անոր նրբամտութեան և չնորհալի գեղոյն վրայ կը խնդրէ այցելութիւն մը ընել նմա․ 1890 ապրիլ ամսուն, մէկ տարուան կենակցութենէ ետք, Պարթընիէֆ տեղակալը վերջապէս կ'ստանայ իւր սիրեցեալին ինչ որ ցայն վայր մերժած էր նա․ Այդ օրէն սկսեալ իւր նախանձը կը գրգռուի․ Տեղակալն իւր հոմանուհւոյն համար տուն մը կը վարձէ․ Ցունիս ամսուն երբ տունը կը կահաւորի, բանալին իր սիրուհւոյն կը յանձնէ ըսելով որ գիշերն հոն իրեն պիտի սպասէր․

—Ոչ, կ'ըսէ օրիորդը, ձանձրացած կերպով մը, չատ ուշ է․

Եւ այդ օրն իսկ կը մեկնի ի գիւղ ուր կը բնակէր իւր մայրը՝ Բիզինսքի կոմսին հետ ամուսնացած․ Այս բիրտ ընթացք, այս յանկարծական մեկնում խորապէս կը խռովեն երիտասարդ սպայն․ Այդ ընթացքին մէջ նա կը նշմարէ մօտաւոր գժտութեան մը նշանը, և հետեւեալ օրն իւր հոմանուհւոյն կը գրէ յանդիմանութիւններով լի նամակ մը, որուն մէջ կը յայտնէր թէ անդառնալի կերպով որոշած է անձնասպան լինիլ․

Օր․ Մառի Վիսնովսքա, կարի յուզուած կը փութայ Վարչաւիա դառնալ․ Թախանձագին նամակ մը կը գրէ հայցելով առ Պ․ Պարթընիէֆ, որ իւր մէկ բարեկամին հետ կը ճաչէր, գիչերը Կրեստի մէջ անցունելէ ետք․ Այս նամակին մէջ, Օր․ Վիսնովսքա կ'իմացնէր իր տարփածուին թէ զօրանոցէն դրան առջեւ իրեն պիտի սպասէր․

Այս տեսակցութեան միջոցին որոշուեցաւ որ հետեւեալ օրն, յունիս 19, իրիկուան ժամ վեցին, մանկամարդ կինն Նովկորոտսքա փողոցն, այն բնակարանն երթար որ իրեն համար կահաւորուած էր․ Վերջին ժամադրութիւնն էր այս․ Մի քանի օրէն, Օր․ Վիսնովսքա երկար ուղեւորութեան մը պիտի ելնէր ի Կալիչիա, յետոյ Անգլիա և ի վերջոյ Ամերիկա․ Ժամն եօթ կը զարնէր երբ եկաւ․ երկու ծրարներ բացաւ, կ'ըսէ Պարթընիէֆ տեղակալը, զորս խնամօք փաթթած էր․ առաջինը կը պարունակէր րէվոլվէր մը, միւսը՝ գիշերազգեստ մը և բէնուառ մը․

Խօսակցութիւնը, նախ դառն ընդդիմախօսութիւններով սկսած, հետզհետէ գորովալի երեւոյթ մ'առաւ․ Ճաչեցին, յետոյ Օր․ Վիսնովսքա ընկողմանեցաւ արեւելեան բազմոցին վրայ․ Երկու ժամեր անցան․․․ Յանկարծ ժամացոյց մը հնչեց․

—Կէս գիշե՛ր, գոչեց մանկամարդ աղջիկը, պէտք է որ տուն դառնամ․

Բայց տարփածուին թախանձանքները ստիպեցին զինքն հոն մնալ․

—․․․Ի՛նչ լաւութիւն, ըրաւ վայրկեան մը ետք․ կարծես գերեզմանի՛ մը մէջ ենք․․․ Գերեզմա՜ն մը, յարեց ծանրաբար․ Այո, իմ գերեզմանս հոս ըլլալու է, կզգամ զայդ, կուզեմ․ Ճշմարտապէս կը սիրե՞ս զիս ոչ, որովհետեւ փոխանակ անդադար քու մահուամբդ ինձ սպառնալու, արդէն զիս սպանած ըլլալու էիր․

Պարթընիէֆ տեղակալը կը պատասխանէ թէ՛ պատրաստ է անձնասպանութեան, բայց թէ երբէք կին մը սպանելու քաջութիւնն չպիտի ունենար․ Եւ հրաչէնը կուրծքին կը կրթնցունէ․

—Ո՛չ, գոչեց Մառի, ո՛չ, մի՛ ընէք այդ բանը․ իմ ներկայութեանս ինքզինքդ սպանելը սոսկալի բան պէտք է ըլլայ․ Ն՞ս ինչ կըլլամ այն ատեն․

Երկու սրուակ հանեց գրպանէն․ մին կը պարունակէր ափիոն, միւսը քլորոֆորմ․

—Մտիկ ըրէ՛, ըսաւ աղջիկը, այս թոյները զիս պիտի քնացնեն հիմա․ երբ ճանաչողութիւնս կ'որսնցնեմ զիս պիտի սպանես, եւ յետոյ ինքզինքդ պիտի սպանես․

Ապա սկսաւ գրել, երկար բարակ, գրածը պատռելով, նորէն սկսելով, նորէն պատռելով․

Վերջապէս, գրիչը նետեց, գաւաթի մը մէջ ափիոն լեցուց և փութանակի խըմեց․ Ցետոյ նորէն երկնցաւ բազմոցին վրայ և թաչկինակը քլորոֆորմով տոգորելով՝ երեսն անով ծածկեց․

«—Քանի մը վայրկեան ետք, յարեց Պարթընիէֆ տեղակալը, թիկնաթոռին եզրը նստայ․ Ծռեցայ Մառիին վրայ, ձախ թեւովս վերցուցի զայն, որ արդէն մարած էր և րէվոլվէրը կուրծքին կրթնցնելով քաչեցի․․․

«Գիչերուան ժամ երեքն ըլլալու էր․ Մինչեւ առտու դիակին քով մնացի, առանց անձնասպանութեան քաջութիւնն ունենալու․

«Վերջապէս ոտքի ելայ, և բանալին գրպանս դնելով՝ զօրանոց գացի, ուր ընկերներուս պատմեցի կատարուած եղերական արկածը․»

Պարթընիէֆ տեղակալին պատմութիւնը, կ'ըսէ ամբաստանագիրն, հեռի է ճշմարտութենէ, բան մը զոր կ'ապացուցանեն դիակին չուրջը գտնուած թուղթերն, որք թէեւ կտոր կտոր եղած էին, բայց կարելի եղաւ զայնս միացնել․ Ամենն ալ զոհին ձեռքով գրուած էին․

Ահաւասիկ ինչ որ կը գրէր Մառի Վիսնովսքա․

«Այս մարդ մեզուէ սպաննելիք կ'ընէր «ինձ․ Ասոր համար է որ եկայ․ Թող չպի«տի տայ որ ողջ դուրս ելնեմ ասկից․

«․․․Վերջին ժամս հնչած է․ Այս մարդ ողջ չպիտի ձգէ ինձ դուրս ելնել․ Վերջին մտածումս մօրս և սրտեսիս վրայ է․ Հակառակ իմ կամացս՝ մահը ինձ կը սպասէ․

«․․․Թակարդ մըն է այս, պիտի «մեռնիմ—Այս մարդ, արդարութի՛ւնն է․ «Կ'երկնչիմ անկէ, կը դողամ, կը սարսամ․ «Աստուած իմ, փրկէ՛ զիս․ օգնէ ինձ, «ըրէ քաջ կը տանի զիս․ Որոգայթ մըն «է այս․․․ ո՛չ․․․ մա՜յրս և սրտեսս․

Դատաստանական խորհրդոյ կարծիքն է թէ օր․ Վիսնովսքա չէր ուզած մեռնիլ, որովհետեւ իր նչանաբանն էր ապրիլ և վայելել․ և իր մահէն քանի մը վայրկեան առաջ, ուղեւորական զգեստներ կ'պատրաստէր, դերձակուհիներուն հետ կատակներ կ'ընէր քիչ մը սլանդակ գլխարկի մը վրայ և հետեւեալ օրուան համար բարեկամներ կը հրաւիրէր ճաչի․

Ամբաստանագիրը կ'ենթադրէ թէ թակարդն առաջուց լարուած էր, թէ տեղակալն ինք իր ձեռամբ քլորոֆորմ լեցուցած էր իր զոհին վրայ և ապա տեսնելով որ թմրած է, սպաննած էր զայն․

Ունկնդրութեան միջոցին, ամբաստանեալն ըսաւ թէ ատրճանակի հարուածը պարպուած էր յակամայից, թէ ինք յիմարի պէս բան մըն էր դարձած այդ վայրկենին և թէ մտաւորական բորբոքում մը ունեցած էր․

Դատարանը վաթսուն և ինը վկայներ մտիկ ըրաւ, որոց գրեթէ ամենն ալ ամբաստանելոյն վրայ ծանրացող յայտնութիւններ ըրին․

Պարթընիէֆի պաշտպան փաստաբանք Պ․ Պ․ Ճաք և Փլէվաքօ — այս վերջինը Մոսկուայի ամենէ նշանաւոր փաստաբաններէ մին — կրցածնին ըրին ամբաստանեալը փրկելու համար․ բայց սրահին մէջ մեծամեծ բողոքանաց տեղի տուին, մանաւանդ երբ զոհին ներքին կենաց մանրամասնութեանց մէջ մտան․

Ընդհանուր դատախազը, Պառոն Մաթէն, կը պահանջէր մարդասպաններու եւ որոգայթ լարողներու յատուկ պատիժը ամբաստանելոյն դէմ․

Դատարանը՝ Պարթընիէֆն ութ տարուան չըթայակապ աչխատութեան, ի Սիպերիա աքսորի, և իր բոլոր իրաւունքներէն զրկուելու դատապարտեց․

ԱԶԴ

Կը ծանուցուի արգոյ հասարակութեան եւ Աղքատախնամ ընկերութեանց որ, ըստ իւրեանց բարի սովորութեան, եթէ այս տարի եւս յառաջիկայ Ս․ Զատկի առթիւ վարժարաններու աղքատիկ երկսեռ ուսանողաց կօչիկներ չինել տալու մտադրութիւն ունին, դիմեն նախ ի Պաչչէ Գաբու թիւ 11 ի վաճառատունն

ԱՐՇԱԿ Ս․ ՃԱՆԵԱՆԻ

որ կը խոստանայ յոյժ գոհացուցիչ պայմաններով կատարել յանձնարարութիւններն․ Գնոց չափաւորութիւն, ապրանաց լաւութիւն, ձեւի վայելչութիւն և տոկունութիւն արդէն իւր վաճառատան միակ սկզբունքն են․

Այս առթիւ կը ծանուցուի նաեւ թէ՝ Արանց, Կանանց և Տղայոց համար ամեն տեսակ կօչիկներ պատրաստ կը գտնուին միշտ, և յանձնարարութեամբ կը չինուին փութով․ 254

ԴԵՂԱՐԱՆ
ՊԵՏՐՈՍ ՄԱՆԻԿԵԱՆ

Սոյն դեղարանը փոխադրուած է Պատրիարքարանի փողոցին բերանը թիւ 1 նորաչէն խանութ․ 1—3

ԱԶԴ
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՐԱՑՈՒՆ
Ա․ ՊԻՊԼԻՒՃԵԱՆ
Կ․ Պոլիս, Պապը Ալի Ճատտէսի, Թիւ 12

Գրատանս մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուի մեծ մթերք մը, ֆրանսերէն լեզուաւ, վէպերու, դասագրքեանց, գիտական և գրական ամեն տեսակ հրատարակութեանց, աչխարհագրական քարտէզներու, նորատիպ ատլասներու, բնական գիտութեանց վերաբերեալ գունաւոր ալպոմներու, ժողովրդական բազմաթիւ մատենադարաններու, հին և նոր օտարազգի մատենագրաց գլուխ-գործոցներու, պրակ առ պրակ վաճառելի գրքերու եւ այլն եւ այլն․

Փարիզեան ամեն նոր հրատարակութիւնք կը գտնուին և կը վաճառուին «զեղչեալ» գներով․

Եւրոպական ամեն լեզուաւ գրեանց և դպրոցական պիտոյից յանձնարարութիւնք կ'ընդունուի և կը գործադրուի խնամով եւ փութով․

Ամեն լեզուաւ լրագրաց և հանդիսից բաժանորդագրութիւն կ'ընդունուի եւ կը խրկուի ուղղակի բաժանորդաց հասցէին․

Կ'ընդունուի նաեւ տպագրական և կազմարարի վերաբերեալ մեքենայից, զարդարուն գրերու եւ այլ տպագրական նիւթոց, որք կը գործադրուին փոքրիկ յանձնարարող չեքով մը․

Գաւառաց հետ ունեցած յարաբերութիւնք միշտ կը չարունակուին ամենայն կանոնաւորութեամբ․

Գաւառացի այն ամեն ազգայինք որ կ'ուզեն վստահութեամբ և չահաւոր պայմաններով գործ ունենալ Պոլսոյ հետ, կրնան մեզ դիմել ապահով ըլլալով որ գոհ պիտի մնան․

Ամեն գործառնութիւնք կանխիկ դրամով կը կատարուին․ 247 3—5

ՏՕՔԹԷՕՌ
Յ. ԷԼՄԱՍԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
Ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 247
Ֆրանսական Պօստային կից

ՄԻՄԻՔՕ ՊԱՀՃԷՊԱՆՕՂԼՈՒ

Վեհ․ Սուլթանի մատակարար, հանրածանօթ ծաղկավաճառ Պ․ Միմիքօ Պախճէպանօղլու, փափաքելով գոհացնել իւր բազմաթիւ յաճախորդներն, ի Բերա, Կալաթա Սէրայի քով առաջնակարգ ծաղկանց մթերանոց մը հաստատած է․ կ'ընդունի ծաղկէփունջերու, պսակներու և այլ յանձնարարութիւնք, միանգամայն կ'ստանձնէ զարդարել սրահներ, թատրոններ, պարասրահներ եւայլն․

Այս առթիւ կը ծանուցանէ իւր յաճախորդաց և արգոյ հասարակութեան թէ իւր ընդարձակ պարտէզներուն մէջ կը գտնուին եւրոպական և այլ երկրոց պտղաբեր ծառերու և բազմատեսակ տունկերու ընտիր հաւաքածոյ մը․

Իւր ունեցած ամենէն մեծ առաւելութիւնը սա է որ, յանձնարարութիւններն չուտ ընդ փոյթ և պատչաճապէս կը կատարուին, գիներն ալ խիստ չափաւոր են․

ՏՕՔԹԷՕՐ
ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՐՄԱՆ
ուղեղի, ողնածուծի եւ բովանդակ ջղային դրութեան վերաբերեալ ախտից
Ամեն օր, յետ կէսաւուր 236
Ի Բերա Պէքեար փողոց Թիւ 9

ԻԼԱՆ

ԽԱՃԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Խաճինէի Խասսաի Շահանէ իչին ալընաճագ չուգա վէ պանրն գաբարը գաթիսի իչպու չուպաթը բուլմինին եիրմի եէտինճի չարչէնպէհ կիւնիւ վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտան նիհայէթ տօգուզա գատար Խաճինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլերի իլան օլունուր․
20 չուպաթ 306
614 3—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

37

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև, եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած՝ վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 Կ՛. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Եվրօբա խուն իբլիկինտէն հէրլի խմալի կիւվէց խուն գայիման արշընը ճէտուի իքի խիւզ պին, պէհէր արշընը ճէտուի խէտի փարա·

Թէնէքէ բուլ ատէտ խէճմիշ խէտի պին խիւզ, պէհէր պին ատէտի օն պիր ղուրուշ պէշ փարա·

Սիյահ սաղիր Թէլ գօբճա էլլի պին չիֆթ, պէհէր պին չիֆթի խէտի ղուրուշ օթուզ պէշ փարա·

Իքի նէվ գալըն էլվանլը բամուգ պէզի Թօբ տօգուզ խիւզ էլլի պին, պիրպիրի իւզէրինէ պէհէր Թօբու էլլի իքի ղուրուշ·

Իքի խիւզ խարասը մագարա իբլիկի ատէտ խիրմի պիր պին, պէհէռ գըրմըզը պիրպիրի իւզէրինէ պէհէր ատէտի խիրմի փարա·

Խէտի պուշուգ լիպըալըգ ասթարլըգ ամէրիգան Թօբ պին իքի խիւզ, պէհէր Թօբու 35 ղուրուշ·

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչին միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէզգիւր միւնագասայա գօնուլան պալաատէ մուրագգամ էլ մըգտար ալթը գալէմ էշիա ֆիյաթը մէզգուլալարը իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ չուպալթըն խիրմի պէշինճի կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալարը իճրա օլունարագ մէզգիւր կիւնտէ գարարը գաթիյէի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնիւ տախի խիւզտէ պէշ Թէնզիլինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը ճէլիլի հազրէթի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր·

21 Շուպաթ 1891 894
Նօ· 35 2—2

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Քիրլու գըրգըմ Օտէսա խարաղըբը գըճէի ճէտուի իւչ միլյոն խիւզ խէյթմիշ պին, պէհէր գըճէի ճէտուի օն ղուրուշ·

Քիրլու գըրգըմ գըզըրճըգ Բուլէլի խարաղըբը գըճէի ճէտուի տէօրթ խիւզ ալթմըշ պին, պէհէր գըճէի ճէտուի խէտի ղուրուշ·

Քիրլու գըրգըմ Անատոլու խարաղըբը գըճէի ճէտուի իւչ խիւզ ալթմըշ պին, պէհէր գըճէի ճէտուի ալթը ղուրուշ օն բարա·

Պէս վէ Իզմիտ ֆապրիգաի հիւմայունլարը իչուն չուքուլթը մուգարրէրէ վէ իլթիրիագ օլունան նումունէլէրինէ Թէվֆիգէն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէզգիւր միւնագասայա գօնուլան պալաատէ մուրագգամ էլ մըգտար իւչ գալէմ խափազը ֆիյաթը մուրագգամէլէրի իլէ Թալիպլէրի էօհտէսինտէ պուլունտուգլարընտան մէզգիւր խարաղըլարա մէյտան օլան ֆիյաթը Թէնզիլ իթմէք վէ չուքուլթը մուգարրէրէսինի անլամագ վէ նումունէլէրինի կէօրմէք իսթէյէնլէրին պէհէր կիւն մագամը ճէլիլի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր·

20 շուպաթ 306 895
Նօ· 36 2—3

ՈՍԿԵԱՅ ԵՒ
ԱՐԾԱԹԵԱՅ
ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ

ՊԱՏՈՒՈՅ ՎԿԱՅԱԿԱՆ
1872
ՓԱՐԻԶ

ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՏԻՒՌԱՆԻ ԳԻՆԻ

852

Ֆրանսացի և օտար բժշկաց 4 000է աւելի ներբողական վկայութիւնք կ'ապացուցանեն ազդեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքանթէի գինիին չափ ախորժահամ է։

Կուռուրէն և վերբացուցիչ է որովհետեւ կ'աւելցնէ ախորժակը և կը փերացնէ մարսողութիւնը

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՒՏԱՆ, 1, Կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ԵԹԷ ԿԸ ՀԱԶԱՔ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐՆ

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՑԹՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Որք շնչուելով եւ ուտուելով կը ներգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Պրոնշիդի, Դումի, Շնչարգելութեան, Ձայնի կերկեման, Խուչակատարի եւլն։ Ամեն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐՈՒ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի այլ եւ այլ շաքարահատերէն

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ

Խայծղանի չարաչարութեան

1· ՄԱՐՍՈՂԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿՆ, ուստից իջնեն խայծղանի կարգր և անլուծելի զանազան ատ կներն որք բերնին մէջ չլուծուելով կ'երթան ստամոքսը կ'իյնան, առանց դպչելու խայծղան հաղորդելու շնչառական խողովակաց որոց աահմանեալ են.

2· ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ ԾԱՅՐԵՆ խայծղանի հատիկները կը մտնեն ստամոքսի մէջ և պայն բեռնաւորելով շաքարով և Թեփադինի նիւԹերով, յառաջ կը բերեն ստամոքսի անհանգստութիւններ.

3· ԱՂԻՔՆԵՐՈՒՆ մէջ կը շարունակուին այս հատիկներուն պատճառած անհանգստութիւնք և յառաջ կը բերեն Բորբոքում, Վէրք, Խիժ, եւլն. իրենց պարունակած աֆիոնի, մորֆինի պատճառաւ.

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ժէրօտէլի Բասդիյլներու

Ա· ՇՆՉԱՓՈՂԵրուն մէջ ժէրօտէլի բասդիյլներու գոլորշի, նեբը մեծապէս կը ներգործեն իրենց առողջարար և կազդուրիչ յատկութեամբ, քանի որ կը շնչուին ու կը ծծուին։

Բ· ԹՈՔԵՐՈՒՆ մէջ մէն մի շնչառութեան կը հասնին ժէրօտէլի բասդիյլներու գոլորշիներն և բնականաբար տարածուելով անմիջապէս ի գործ կը դնեն իրենց փրկաւոր ազդեցութիւնը.

(Բարիզի բժշկաց ամենէն կարող որ ԷԽերմն, կպելԹ որ Օբիժօ· այսպէս կը խօսի բասդիյլներու վրայ· «Պ· Ժէրօտէլ պարզ միջոց մը գտած է խայծղանը մտցնելու համար շնչափողերու ամենէն նուրբ Թելերուն մէջ, առանց պարունակելու վնասակար նիւԹեր։ Այս պայմաններով, խայծղանին ազդեցուԹիւնն այնքան արագ է որ քանի մը Բասդիյլներ կը բաւեն հազը դադրեցնելու։»

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐՆ անհրաժեշտ են ամէն անոնց որք ձայներնին կը յոգնեցնեն, արձակ օդի մէջ կ'աշխատին կամ իրենց պաշտպանց պատճառաւ ստիպուած են գրգռիչ գոլորշիներ կամ փոշիներ ծծել, ինչպէս Գործաւորք, Զապտիեանք, Կառավարք, Երգիչք, Դերասանք, Ատենաբանք, Քարոզիչք, Փաստաբանք, Ուսուցիչք, Դաստիարակք, Երկաթուղեաց Պաշտօնեայք եւ եւ.

Տարին 100,000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիյլներով եւ Պ. Ժէրօտէլ 40.000է աւելի շնորհակալեաց Նամակ ունի.

Ժէրօտէլի Բասդիյլներն են խայծղանի միակ բասդիյլներն որք փորձատրուած են Փարիզու 1878ի Տիեզերական ցուցահանդէսի կողմէ, Նախարարական որոշմամբ և ըստ խորհրդոյ Առողջապահական խորհրդոյ՝ փորձերու ենթարկուած են, և Ռուսիոյ մէջ Թոյլատրեալ են կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան բժշկական խորհրդոյ.

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 72 Բասդիյլ, Ինչպէս և Ծանուցմանց գործածութեան Նախկիլ մասին.—Պահանջել գործարանի Նշանը

Ա. ԺԷՐՕՏԷԼ, դեղագործ ի Սէն-Մէնէու, (Ֆրանսա)

Ի Կ· Պոլիս Օ Պոն Մարշէ —Ֆօզէֆ Գանզուք.—Թիլթաս.—Վէնսան Գաապեան.—Տ. Մ. Մէզիկի
—Ղազարոս Ղազարոսեան։

852

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4,000,000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրամ	3,900,000
Տարեկան հասոյթ	1,150,000	Վճարեալ վնասներն եբբ	30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կ'ալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամենտոյի Պանդային դիմաց։

25

Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	ֆէտր· Ժ· Ը·Ե·	Երթալու ժամը	Չոգենաւ
Բշ·	25 9	Եր·	Օտեսա
Դշ·	26 10	5 Եր·	Ալեքսանդրիա
Դշ·	27 11	10 Առ·	Անատոլու
Դշ·	27 11	10 Առ·	Սեւաստաբոլ
Եշ·	28 12	2 Եր·	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գարու։ 26

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՎԻԷՆՆԱՅԻՆ 1888 — ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ՓԱՐԻԶ 1879

QUINA-LAROCHE

ՏՈՆԵՐԱԿԱՆ — ԸՄՊԵԼԻ

Գինա Լառօշը հասարակ պատրաստութիւն մը չէ· այլ լուրջ ուսումնասիրութեանց և աշխատութեանց արդիւնք, որք ամենաբարձր վարձատրութեանց արժանացուցած են անոր հեղինակը։

Միացունել երեք գինգինաներու բաղադրութեանց ամբողջ պայմանները, յետոյ յոյժ ախորժահամ էքսիր մը պատրաստել. ահա՛ Գինա—Լառօշի հաստատեալ գերազանցութեան գաղտնիքը, որով գիւրացուցած է ստամոքսի հիւանդութեանց, անախորժութեան, անարիւնութեան, երկարատեւ ջերմի և այլոց բժշկութիւնն. — կը գտնուի ի Բարիզ, Թ. 22 և 19 Տրուօ փողոց. և Դեղատանց մէջ։

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՌԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ
ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գաւալնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիԹերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

[illegible]

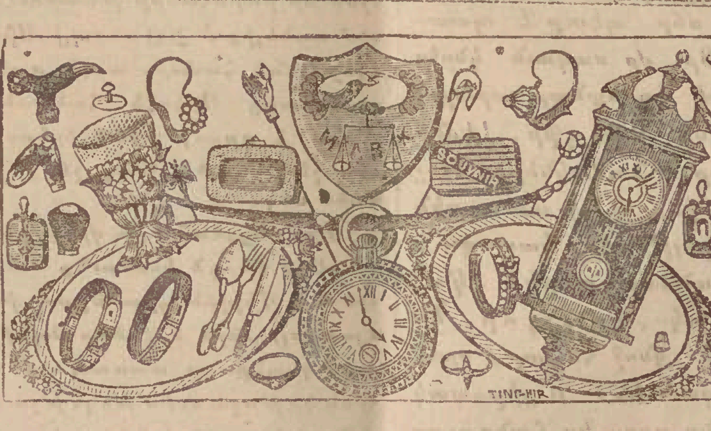

Ակսրտօսկան, Պրօշ, Օղ, ժամացոյցի Շղթայ, Մատանի, Մէտայեօն, Կրավաթի ասեղ, գոհարազարդ ոսկիէ, արծաթէ

Սկաւառակ ջուրի եւ Թէյի, Գդալ, [illegible] Շաքարաման, [illegible] եւ [illegible]

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

45, ՂԱԼԱԹԻԱ·—ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45·
Բ. ՀԱՐԿ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակին ըլլալուն, իւր ապրանաց մԹերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, դիմեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպայի լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քրաԹը և բնորուԹիւնը կ'արդարացնեն այն համեմատաբար համեստ գինն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ որկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սԹոք բուն Բարիզի ապրանք։ 204

Կարի մեքենայք կը նորոգուին յիշեալ ժամագործ Զենոբ Մերճեանէ։

[illegible]

ՍԱԼԻՀ ՍԸՏԳԸ

ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱԶԻՏ, ՕԴՃՈՒԼԱՐ ՊԱՇԸ ԹԻՒ 61

Արանց, կանանց և տղայոց համար ամէն կարգի գեղեցիկ ու դիմացկուն կոշիկներ կը պատրաստուին Ֆրանսական առաջնակարգ ապրանքներէ։ Այս խանութը դիմող յաճախորդք մեծապէս գոհ պիտի լինին մանաւանդ գներու աժանութենէն։ 2 Թիւէն 4 Թիւ կօշիկներու կարով պատրաստուածները հինգ ղրշ աւելի պիտի ըլլան փայտէ գամով պատրաստուածներէն։ 4 Թիւէն 6 Թիւի համար 5 ղրշի յաւելում մը պիտի ըլլայ այդ տարբերութեան վրայ։

Ղրշ·	տեսակ	Ղրշ·	տեսակ
85	ամէն տեսակ կարով պօԹին կալոշ	33	կնոջ մուճակ
52	սկարբին կարով	40	պալատական կալոշ
130	կալոշով մոյկ կարով	70	կնոջ համար պօԹին կալոշ
65	պօԹին կարով	45	16 Թիւէն մինչ 21 Թիւ պօԹին կալոշ տղայոց համար
80	մէտ կալոշ գամով	150	Թէյլաթին և ուզաի մորԹէ մոյկ
140	ամէն տեսակ մոյկ	70	կէԹա
160	փայլուն մորԹէ մոյկ		

Տղայոց յատուկ կօշիկներու 21 Թիւէն վեր եղածներուն համար հինգ ղրշի յաւելուած մը պիտի ըլլայ։ Ցատկապէս յանձնարարուած կօշիկներու համար հարիւրին տասը յաւելում մը պիտի ըլլայ այս գնոյն վրայ։ 230 10—24

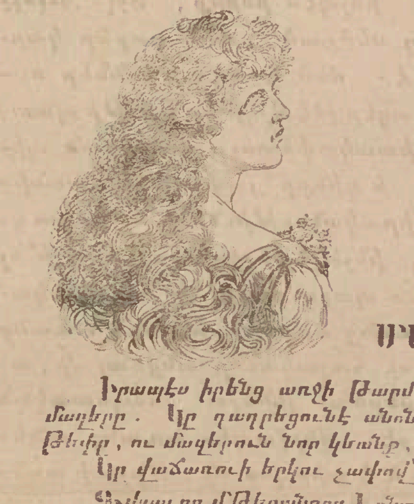

ԿԵԱՆՔ, ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ։

ՄԷԼՐՈԶ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ

Իրապէս իրենց առջի Թարմ գոյնին կը դարձունէ ճերմկած կամ գունաԹափ մազերը· Կը դադրեցունէ անոնց Թափելը· Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ Թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, աճում, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։
Կը վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։
Գլխաւոր մԹերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը Եէնի ճամի փողոց Թ. 18 և ի Ղալաթիա Եիւքսէք քալտըրըմ Էտմօն Քարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իգլիտօռի անուշահոտութեանց վաճառատունը։

ՔԱԹՐԻՕԹԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

Հիմնեալ ի 1824

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	1,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	121,984
Պահեստի դրամ	» »	250,000

Սոյն ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն շէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի վնասուց դէմ կ'ապահովագրէ։

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱԼՊԷՐԹ ՀՕՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ
ՄԻՀՐԱՆ Յ. ՍԱՐԸԵԱՆ
Գործակալ Ապահովագրական Ընկերութեանց

ՍԹամպօլ, Պաղչէ-Գաբու Թիւ 27, մաքսատան դիմաց։ 172

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

12

1891 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 19 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏ 1

Վոսփորէն իջնող շոգենաւեր

1 20 Պեպեք Արնաւ. Գուրուչ. ՕրԹաք. Պէշիք.
1 40 Եէնիմ. Մէզ. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրուչ. ՕրԹ. ՊէշիքԹաշ
1 30 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիք.
1 40 Պէյգօզ Բաշապ. Չուպք. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
2 10 Եէնիմ. Մէզպ. Պէօյիւքտ. Թարպ, Եէնիք. Միրկ. Պղյճ. Ռ. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. ՍրԹ. Պէշիք.
3 10 Ռ. Ա. Գավագ Մէզարպ. Պէօյ. Թարպ. Պէյգօզ Բաշապ. Չուպք. Գանլճա Ա. Հիս. Գանտլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Իւսկտ.
3 15 Եէնիմ. Մէզպ. Պէօյիւք. Թարպ. Եէնիք. ՍԹէն. Միրկ. Պղյաճ. Ռ. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրուչ. ՕրԹ. ՊէշիքԹաշ
4 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. ՊէշիկԹաշ
4 15 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարպ. Եէնիք. ՍԹէնիա Միրկ. Պղյաճք. Ռ. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրչ, ՕրԹաք ՊէշիքԹաշ
5 40 Պէօյիւքտ. Թարպ. Պէյգօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. ՊէշիքԹաշ
6 — Եէնիմ. Մէզպ. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պղյաճ. Ռ. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրչ. ՕրԹաք. Պէշիք.
7 — Եէնիմ. Մէզարպ, Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշապ. Եէնիք. Միրկ. Գանլճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. ՕրԹաք. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
8 5 Ա. Ռ. Գավ. Եէնիմ. Մէզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. ՍԹէն. Միրկէօն Ռ. Հիսար Պեպէք. Արնվ. ՍրԹաք. Պէշիկ.
9 — Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
10 — Մէզարպ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար. Արնավ. Գուրչ. ՕրԹաք Պէշիկ.

Կամուրջէն ելնող շոգենաւեր

2 45 Պէշիք. ՕրԹ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյք Մէզպ. Եէնիմ.
3 35 Գավալճ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. ՍրԹ. Պէյլ. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշապ. Պէյգ. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմ.
3 40 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճա Չուպք. Բաշապահճէ Պէյգօզ Թարպ. Պէօյք.
4 15 Պէշիկ. ՕրԹաք. Գուրչ. Արնավ. Պեպէք Ռ. Հիսար Պղյաճք. ՍԹէնիա Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
5 15 Իւսկ. Պէշիք. ՍրԹ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մէզպ. Եէնիմ. Ռ. Ա. Գավագ
6 — Գավալճ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. ՕրԹաք. Արնավ. Պեպէք Ա. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարպ. Պէօյ. Մէզարպ. Եէնիմ.
7 15 Պէշիք. Իւսկ. Գուզկունճ. ՕրԹաք. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտլ. Ռ. Հիսար Պղյաճ. Գանլճա Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մէզպ. Եէնիմ.
8 30 ՊէշիքԹաշ ՕրԹ. Արնվուտ. Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյք. Մէզպ.
9 30 Պէշիկ. ՕրԹաք. Գուրչ. Արնավ. Ռ. Հիսար Պղյաճ. Գանլճա Եէնիք. Պէյգօզ Թարպ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
10 20 ՊէշիքԹաշ ՕրԹաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք Ռ. Հիսար Պղյաճ. Միրկէօն ՍԹէնիա Եէնիք. Թարպ. Պէօյք Մէզարպ. Եէնիմ.
10 5 Գավ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. ՉուպուգլըԲաշապ. Պէյգ. Թար. Մէզ. Ռ. և Ա. Գավագ։
11 20 ՊէշիքԹ. ՕրԹաք. Արնավ. Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյք. Մէզպ. Եէնիմ.
11 10 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլճա Չուպք. Բաշպ. Պէյգօզ
11 30 Պէշիք. Գուզկ. ՍրԹ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք.
12 — Պէշիք. ՕրԹաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք